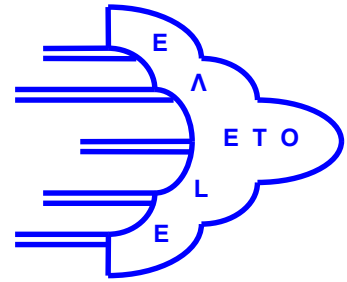

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΟΡΟΛΟΓΙΑΣ
HELLENIC SOCIETY FOR TERMINOLOGY

9^ο Συνέδριο
«Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
7-9 Νοεμβρίου 2013
Αθήνα

Επιστημονική Επιτροπή

Περίληψεις
που εγκρίθηκαν για ανακοίνωση
στο 9^ο Συνέδριο

Επιμέλεια: Κ. Βαλεοντής

Απρίλιος 2013

Η Επιστημονική Επιτροπή του 9^{ου} Συνεδρίου

	Μέλος	ΗΛ-διεύθυνση
1.	Κοντός Παναγιώτης, Πρόεδρος	sdrak@admin.uoa.gr
2.	Αναστασιάδη-Συμεωνίδη Άννα, Α΄ Αντιπρόεδρος	ansym@lit.auth.gr
3.	Κατσογιάννου Μαριάννα, Β΄ Αντιπρόεδρος	marianna@ucy.ac.cy
4.	Βαλεοντής Κώστας, Γενικός Γραμματέας	valeonti@otenet.gr
5.	Γαβριηλίδου Μαρία	maria@ilsp.athena-innovation.gr
6.	Γιαννίμπας Διονύσης	diongiannibas@ath.forthnet.gr
7.	Γκώγκος Αλέξανδρος	–
8.	Δόικας Σπύρος	http://www.translatum.gr/contact.htm
9.	Καλαμβόκα Παναγιώτα	Panayota.KALAMVOKA@ec.europa.eu
10.	Καρδούλη Μαρία	tiliakou@yahoo.gr
11.	Κριμπάς Παναγιώτης	kribas.p@dsa.gr
12.	Λαμπροπούλου Πένυ	penny@ilsp.athena-innovation.gr
13.	Λάμπρου-Γκόνου Άννα	–
14.	Μάντζαρη Έλενα	emantz@tee.gr
15.	Μασλίας Ροδόλφος	rodolfos.maslias@europarl.europa.eu
16.	Ξυδόπουλος Γιώργος	gjxydo@upatras.gr
17.	Ορφανός Τζάνος	torf@otenet.gr
18.	Παπαδοπούλου Πηνελόπη	pinelpap@otenet.gr
19.	Παριανού Αναστασία	parianou@dfiti.ionio.gr
20.	Τάσιος Θεοδόσης	tassios@central.ntua.gr
21.	Τοράκη Κατερίνα	toraki@tee.gr
22.	Τσιάμας Γεώργιος	gtsiamas@hotmail.com

Θεματικές ενότητες του Συνεδρίου

1 Γλωσσολογικές–οντολογικές αρχές Ορολογίας

Αρχές της γλώσσας και της λογικής που υιοθετούνται, διατυπώνονται και εφαρμόζονται στην Ορολογία. Η ορολογία ως διεπαφή ανάμεσα στη γλώσσα και στη γνώση. Μέθοδοι, μηχανισμοί και κανόνες οροδοσίας που προκύπτουν από την ενδογλωσσική ή την διαγλωσσική εξέταση κατασημάνσεων (όρων και ονομάτων) και ορισμών εννοιών. Θεωρητική, συγχρονική και/ή διαχρονική εξέταση όρων σε μονογλωσσικό και/ή πολυγλωσσικό περιβάλλον...

2 Διδακτική και Ορολογία

Διδακτική της Ορολογίας. Προπτυχιακά και μεταπτυχιακά μαθήματα και/ή σεμινάρια Ορολογίας. Μαθησιακά θέματα Ορολογίας. Ορολογικές πλευρές της διδασκαλίας μαθημάτων ειδικών θεματικών πεδίων. Έννοιες και όροι της Διδακτικής...

3 Ορολογία συγκεκριμένων θεματικών πεδίων – Λεξικογραφικές και ορογραφικές μελέτες

Συγχρονική και και/ή διαχρονική θεώρηση ορολογίων και ορολογικών προβλημάτων συγκεκριμένων θεματικών πεδίων. Συστήματα όρων σε συγκεκριμένα θεματικά πεδία σε σχέση με αντίστοιχα συστήματα εννοιών. Λεξικογραφικές και ορογραφικές μελέτες σε συγκεκριμένα θεματικά πεδία...

4 Ορολογικοί πόροι

Ειδικά ερμηνευτικά ή πολύγλωσσα λεξικά, έντυπα ή ηλεκτρονικά, τοπικά ή επιγραμματικά/διαδικτυακά. Ορολογικές συλλογές ή βάσεις όρων που περιέχουν κατασημάνσεις, ορισμούς εννοιών και άλλες ορολογικές πληροφορίες. Σώματα ειδικών κειμένων και διάθεσή τους για έρευνα και υποστήριξη ορολογικών πόρων. Εφαρμογή των νέων τεχνολογιών στην ορολογική πράξη και στην παροχή ορολογικών υπηρεσιών...

5 Τυποποίηση ορολογίας

Ενδογλωσσική επικύρωση και τυποποίηση όρων με καθιέρωση προτιμώμενων και αποδεκτών όρων ως έγκυρων όρων. Διεθνοποίηση εννοιών και διαγλωσσική αντιστοίχιση, επικύρωση και τυποποίηση των ισοδύναμων όρων. Προτάσεις όρων για επικύρωση και τυποποίηση. Τυποποίηση κειμένων ειδικών γλωσσών...

6 Ορολογία και μετάφραση

Ο ρόλος των όρων στη θεωρία και πράξη της μετάφρασης. Εφαρμογή των αρχών της Ορολογίας στη μετάφραση. Η εννοιοστρεφής διαγλωσσική αντιστοίχιση και «ισοδυναμία» όρων μεταξύ πρωτοτύπου και μεταφράσματος έναντι της λεξιστρεφούς «μετάφρασης» όρων. Η μετάφραση με την βοήθεια ορολογικών πόρων από το Διαδίκτυο. Έννοιες και όροι της μεταφρασεολογίας...

7 Διάχυση και χρήση των όρων – Ορολογική πολιτική και ρύθμιση

Τρόποι και μέσα διάδοσης ειδικών όρων και ορολογίων. Ενδοπεδικά και διαπεδικά ζητήματα ορολογικής ενημέρωσης. Ρυθμιστικά εργαλεία ορολογικής πολιτικής (δημοσιεύματα, νομοθετήματα, προδιαγραφές, πρότυπα,...)

8 Δραστηριότητα φορέων και οργάνων Ορολογίας

Δραστηριότητες παραγωγής, συλλογής, επεξεργασίας, δημοσιοποίησης και διάθεσης όρων και παροχής ορολογικών υπηρεσιών από εθνικούς, περιφερειακούς και/ή παγκόσμιους φορείς και όργανα (οργανισμούς, εταιρείες, ενώσεις, επιτροπές, ομάδες). Διοργανώσεις εκδηλώσεων Ορολογίας...

Περιεχόμενα

1 Γλωσσολογικές–Οντολογικές αρχές Ορολογίας

1. Η παραχάραξη των όρων: Θουκυδίδου Ιστορίαί 3.82.4	6
2. -ωμα: ένα προβληματικό τέρμα στη νέα ελληνική	7
3. Γιατί κλοτσάτε τους όρους;	8
4. φωτογενής / φωτογόνος – photogénique / photogene – Οι επιστημονικές περιπέτειες δύο θεολογικών όρων	9
5. Μελέτη της ορολογίας της πληροφορικής και συγκεκριμένα στο πεδίο των ευρέως διαδεδομένων εφαρμογών γραφείου και εξαγωγή συμπερασμάτων ως προς τη χρήση και τη δημιουργία της	10
6. Αρχαιοελληνικής καταγωγής παιδαγωγικοί όροι στα γερμανικά	11

2 Διδακτική και Ορολογία

7. Διδακτική της αγγλικής γλώσσας και Ορολογία	12
8. Επανεγγράφοντας τη διδακτική της ορολογίας της αγγλικής γλώσσας με τη χρήση των νέων τεχνολογιών	13
9. Η γλώσσα της ορολογίας ή η ορολογία της γλώσσας μία πτυχή της μελέτης και της διδακτικής της γλωσσικής επικοινωνίας	14
10. Η θέση της ορολογίας στο μάθημα της Μετάφρασης Γενικών Κειμένων	15
11. Νεοόροι Πληροφορικής και ο χειρισμός τους από Διαδικτυακά Μέσα Αναφοράς	16

3 Ορολογία συγκεκριμένων θεματικών πεδίων – Λεξικογραφικές και ορογραφικές μελέτες

12. Γλωσσολογική προσέγγιση της ελληνικής και γερμανικής στρατιωτικής ορολογίας	17
13. Η Ιδιόλεκτος των ευελπίδων: καταγραφή, αποκωδικοποίηση, αξιοποίηση	18
14. Ποίηση και λεξικογραφία: τα 561 λήμματα του Λεξικού Καβάφη	19
15. Η ορολογία και οριοθέτηση της καβαφικής εσωτερικότητας	20
16. Parallel corpus as a dictionary resource: studying idioms in an EN-GR parallel corpus	21
17. Διάλεκτος της οικοδομικής – Μια πρώτη προσέγγιση	22
18. Η «μεταγλωσσική» προοπτική της λογοτεχνικής πρακτικής και η συμβολή βασικών ορολογικών πόρων της θεωρίας της λογοτεχνίας στην ανάγνωση λογοτεχνικών κειμένων: Η περίπτωση του ποιήματος «Θερμοπύλες» του Κ.Π. Καβάφη	23
19. Τεχνική ορολογία της επιστήμης των μεταφορών	24
20. Ορολογικές αντιπαραθέσεις: το παράδειγμα του σεισμικού κινδύνου στη διοίκηση, στην επιστήμη και στη γενική γλώσσα	25
21. Η συνδρομή του θεωρητικού της ορολογίας στο έργο του ελληνόφωνου νομικού	26
22. Αυτόνομη και συλλογική διαχείριση της ορολογίας μέσα από συναφή και παράλληλα κείμενα με την υποστήριξη εργαλείου κοινωνικής επισήμανσης στο μάθημα της εξειδικευμένης μετάφρασης	27
23. Cretan terms for non-monetary transactions	28
24. Η ορολογία αεροπλοΐας (Airspeak English to Airspeak Greek): Κυριολεξία και ασφάλεια, εννοιοστρεφής και λεξιστρεφής μεταφρασεολογία στην ελληνική αεροπορική επικοινωνία	29

4 Ορολογικοί πόροι

25. Όταν το LSJ γνώρισε τη Βίκυ	31
26. Κατασκευή βάσης δεδομένων ελληνικών ακρωνυμίων σε ελληνικά νομικά κείμενα	32
27. Ηλεκτρονική αποδελτίωση λημμάτων της Νέας Ελληνικής	33

5 Τυποποίηση ορολογίας

28. Αναγνώριση παραπομπών σε ελληνικά νομικά κείμενα με χρήση κανόνων	34
29. Τεχνικά κείμενα, διεθνής πρακτική και το Μνημόνιο	35
30. Η τυποποίηση της ορολογίας στον τομέα της πληροφόρησης: ανάγκη ή υπερβολή;	36
31. The standardisation and dissemination of Amazigh terminology in Morocco	37

6 Ορολογία και μετάφραση

32. Δελτία Δεδομένων Ασφάλειας: η τεχνική μετάφραση πέρα από την ορολογία;.....	38
33. Rendering collocations in German-Greek simultaneous interpreting	39
34. Η ορολογική 'σύγκλιση' ως μεταφραστικό εργαλείο της ειδικής μετάφρασης.....	40
35. Ένα πολύγλωσσο γλωσσάριο όρων για την οικονομική κρίση στην Ελλάδα: Ζητήματα ετερογένειας, διαθεματικότητας και απόδοσης για τα ζεύγη γλωσσών ελληνικά-γερμανικά και ελληνικά-γαλλικά.....	41
36. Μεταφράζοντας το κρίκετ.....	42

Κείμενα των Περιλήψεων

1. 9^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 7-9 Νοεμβρίου 2013

Η παραχάραξη των όρων: Θουκυδίδου Ιστορία 3.82.4

Μανουσάκης Νικόλαος

Μεταπτυχιακός Φοιτητής στη «Γλωσσική Τεχνολογία»
(Ε.Κ.Π.Α. – Ε.Μ.Π.)
nikolasmanou@gmail.com

Θεματική ενότητα: 1

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στο 3ο βιβλίο των Ιστοριών του ο Θουκυδίδης μας δίνει, ευσύνοπτα και με ακρίβεια, την εικόνα της «διαστροφής» που υφίστανται οι λέξεις (□νόματα) εντός του πλαισίου ενός πολέμου, ως ένα εκ των δεινών που αυτός συνεπάγεται. Παρατίθεται εδώ το σχετικό απόσπασμα σε μετάφραση Ελ. Βενιζέλου: «Και κατήνησαν να μεταβάλουν αυθαιρέτως την καθιερωμένην σημασίαν των λέξεων, διά των οποίων δηλούνται τα πράγματα. Τwόντι, η μεν παράλογος τόλμη εθεωρήθη ως ανδρεία, ετοίμη εις θυσίαν χάριν των πολιτικών ομοφρόνων, η προνοητική διστακτικότητα ως εύσχημος δειλία, η σωφροσύνη ως πρόσχημα ανανδρίας, η διά κάθε τι σύνεσις ως βραδυκινήσια. Η τυφλή παραφορά εκρίθη ως ανδρική αρετή, ενώ η χάριν ασφαλείας περαιτέρω σκέψις ως εύσχημος πρόφασις υπεκφυγής.» ~

Με αφορμή το απόσπασμα αυτό θα προσπαθήσουμε να αναπτύξουμε το ζήτημα της πολιτικής ορολογίας, τις παλινωδίες στις οποίες μπορεί να οδηγήσει η διαστρέβλωση των όρων στο πεδίο αυτό, καθώς και την αναγκαιότητα, στις μέρες μας ειδικά, οι πολιτικοί όροι να είναι απολύτως σαφείς και κατανοητοί. Ακόμη, θεωρώντας ότι πολλοί πολιτικοί όροι φορτίζονται σε μεγάλο βαθμό από την ιστορική συγκυρία που τους δίνει περιεχόμενο, θα προσπαθήσουμε να εντοπίσουμε σε ποιο βαθμό οι ίδιες οι λέξεις, οι όροι, ταυτιζόμενοι με τις ιστορικές συνθήκες, τις συντηρούν με θετικό ή αρνητικό τρόπο στη μνήμη των ανθρώπων.

**2. 9^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 7-9 Νοεμβρίου 2013**

-ωμα: ένα προβληματικό τέρμα στη νέα ελληνική

Άννα Αναστασιάδη-Συμεωνίδη

ομ. καθ. ΑΠΘ, Τμήμα Φιλολογίας ΑΠΘ
ansym@lit.auth.gr

Θεματική Ενότητα: 1

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στέγνωμα, φύλλωμα, μελάνωμα, γονιδίωμα: 4 λέξεις με εσωτερική δομή που διαθέτουν το ίδιο τέρμα *-ωμα*, ενώ η καθεμιά μορφολογικά αναλύεται διαφορετικά από τις άλλες.

1) Η λ. *στέγνωμα* είναι μεταρρηματικό παράγωγο του ρ. *στεγνώνω* με το επίθημα *-μα* και σημαίνει το αποτέλεσμα της πράξης του στεγνώνω. Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται όροι όπως *τράχωμα* (Γαληνός) μεταρρηματικό παράγωγο του ΑΕ ρ. *τραχόομαι* 'γίνομαι τραχύς'. Κανόνας Κατασκευής Λεξήματος $[[X]_P (-μα)_{\text{επίθημα}}]_O$ (στην ΑΕ και ΝΕ).

2) Η λ. *φύλλωμα* είναι μετουσιαστικό παράγωγο με το επίθημα *-ωμα* και σημαίνει το σύνολο των φύλλων. Ετυμολογικά το *φύλλωμα* εμφανίζεται την ελληνιστική εποχή ως παράγωγο με το επίθημα *-μα* του ρ. *φυλλώω* 'ντύνω με φύλλα', όμως διαπιστώνουμε μετακίνηση των ορίων των μορφημάτων και αλλαγή του ΚΚΛ.

Κανόνας Κατασκευής Λεξήματος $[[X]_P (-μα)_{\text{επίθημα}}]_O$ (ελληνιστική εποχή)

Κανόνας Κατασκευής Λεξήματος $[[X]_O (-ωμα)_{\text{επίθημα}}]_O$ (σήμερα)

3) Η λ. *μελάνωμα* είναι μετουσιαστικό παράγωγο με το επιστημονικό επίθημα *-ωμα* 'όγκος', όπως και τα *αδένωμα*, *αιμάτωμα*, *λέμφωμα*.

Κανόνας Κατασκευής Λεξήματος $[[X]_O (-ωμα)_{\text{επίθημα}}]_O$

4) Η λ. *γονιδίωμα*/ *Genome* κατά το *Oxford English Dictionary (OED)* είναι συντομευμένο σύνθετο/blend από τα ουσιαστικά *γονίδιο* και *χρωμόσωμο*. Όμως, αν *γονιδίωμα* σημαίνει το σύνολο των γονιδίων, γιατί να μην υποθέσουμε ότι ο όρος παράγεται όπως και το *φύλλωμα*, δηλ. μετουσιαστικό παράγωγο με το επίθημα *-ωμα* και σημαίνει το σύνολο των γονιδίων;

Να σημειωθεί ότι από τις τέσσερις παραπάνω περιπτώσεις η *Νεοελληνική γραμματική (της δημοτικής)* (1941) περιλαμβάνει μόνο την πρώτη περίπτωση (§ 264, 4), το ίδιο και η *Γραμματική της νέας ελληνικής* των Κλαίρη-Μπαμπινιώτη (2005 : 87).

Αξίζει να σημειωθεί ότι ο όρος *γονιδίωμα* αποτελεί τον πυρήνα γύρω από τον οποίο δημιουργείται ένας κλάδος πολύ δυναμικός, η *ωμική τεχνολογία/omics technology*. Αν η *Γενετική/Genetics* είναι η επιστήμη που ασχολείται με τα *γονίδια/Gene*, η επιστήμη που ασχολείται με το *γονιδίωμα* ονομάζεται *Genomics* και έχει αποδοθεί ως *Γονιδιωματική* και *Γενωμική*. Ο όρος *omics technology*, που έχει αποδοθεί ως *ωμική* (αποσπασμένο τελικό τεμάχιο από τον όρο *Γενωμική*), χρησιμοποιείται για ένα ευρύ φάσμα φυσικών επιστημών και μηχανικής, σκοπός των οποίων είναι η ανάλυση της βιολογικής πληροφορίας σε διαφορετικά επίπεδα, όπως το *γονιδίωμα* (*genome*), το *μεταγράψωμα* (*transcriptome*), το *πρωτέωμα* (*proteome*), το *μεταβόλωμα* (*metabolome*), το *αλληλεπίδρωμα* (*interactome*) κ.ά.

Βιβλιογραφία

Αναστασιάδη Α. & Α. Φλιάτουρας (2003) «Το επίθημα *-ωμα* στην ιατρική ορολογία», *Ελληνική γλώσσα και ορολογία-Πρακτικά του 4ου συνεδρίου*, Αθήνα, σσ. 74-84.

Κλαίρης Χρ. & Γ. Μπαμπινιώτης (2005) *Γραμματική της νέας ελληνικής*, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα.

Τριανταφυλλίδης Μ. (1941) *Νεοελληνική γραμματική (της δημοτικής)*, Θεσσαλονίκη, ΙΝΣ, ΑΠΘ.

**3. 9^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 7-9 Νοεμβρίου 2013**

Γιατί κλοτσάτε τους όρους;

Κώστας Βαλεοντής

Φυσικός-Ηλεκτρονικός
Υπεύθυνος Ομάδων Ορολογίας
Πρόεδρος της Ελληνικής Εταιρείας Ορολογίας (ΕΛΕΤΟ)
valeonti@otenet.gr

Θεματική Ενότητα: 1

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το ρήμα «κλοτσώ» στον τίτλο δεν είναι υπερβολή. Αποδίδει παραστατικά το φαινόμενο της *αρνητικής αντίδρασης* με την οποία αντιμετωπίζονται συχνότατα οι νέοι όροι – και πολύ περισσότερο οι νεολογικοί όροι – ακόμα και μέσα στην κοινότητα του ειδικού θεματικού πεδίου στο οποίο αυτοί υπάγονται: μιας αντίδρασης που μπορεί να εκδηλωθεί ως παντελής *αγνόηση* έως *περιφρόνηση* ακόμη και ως *εμπαιγμός* και *χλεύη*.

Στην παρούσα εργασία γίνεται προσπάθεια να αναζητηθούν τα στοιχεία εκείνα που αφορούν τους όρους και τα οποία προκαλούν τα παραπάνω συναισθήματα. Τι είναι αυτό που κάνει κάποιον που πρωτακούει έναν νέο όρο, δηλαδή ένα όρο του οποίου την έννοια μπορεί και να μην την γνωρίζει ακόμα, να τον απορρίπτει ευθύς εξαρχής; Πώς εμπλέκονται στο ζήτημα αυτό οι *αρχές σχηματισμού όρων* του ISO: *διαφάνεια, συνέπεια, καταλληλότητα, οικονομία, παραγωγικότητα, ορθότητα, εντοπιότητα*;

Μια λέξη ή μια φράση, για να είναι **όρος**, πρέπει να παριστάνει μια **έννοια**. Τι σχέση έχει, ή πρέπει να έχει, η έννοια αυτή με την υπόψη λέξη ή φράση, δηλαδή με τον όρο; Η **λέξη ή φράση, από μόνη της** – ως σύνολο στοιχείων, δηλαδή: των *φθόγγων* που την αποτελούν και των αντίστοιχων *ακουστικών εικόνων* ή των *γραμμάτων* και των αντίστοιχων *οπτικών εικόνων* ή άλλων *παραστατικών στοιχείων* και των αντίστοιχων *αισθητικών εικόνων* – **δεν σημαίνει τίποτε!** Μόνο ο **ανθρώπινος νους** την κάνει να σημαίνει το οτιδήποτε: της δίνει νόημα: της αναθέτει την αντιπροσώπευση μιας **έννοιας!** Κάθε όρος (λέξη ή φράση που αντιπροσωπεύει μια έννοια) «έχει πίσω του» (δηλαδή έχει προκύψει από) μια σειρά από άτυπες συμβάσεις: **συμφωνίες**. Θα εξετάσουμε την φύση των συμφωνιών αυτών και τον ρόλο που παίζει η *γνώση* ή η *διάγνωση* των συμφωνιών αυτών στην δεκτικότητα με την οποία μπορεί να αντιμετωπιστεί ένας *νέος όρος* από ένα άτομο που ακούει τον όρο για πρώτη φορά.

Η *νέα γνώση* συνεπάγεται *νέες έννοιες*: οι νέες έννοιες αναγκαστικά πρέπει να παρασταθούν με *νέους όρους*: κάθε νέος όρος βασίζεται και σε μια *νέα συμφωνία*: την *τελευταία* μετά την σειρά συμφωνιών που έχουν προηγηθεί για την ίδια λέξη ή φράση. Τελικός σκοπός της εργασίας αυτής είναι: δίνοντας μια απάντηση στο ερώτημα του τίτλου, να συμβάλει στο να συνειδητοποιηθεί, τόσο από τους ειδικούς όσο και από το ευρύ κοινό, ότι ένας *νέος όρος* δεν πρόκειται ποτέ «να τα πει όλα» για την *νέα έννοια* που παριστάνει (αυτό μπορεί να το κάνει μόνο ο *ορισμός*) και ότι πριν απορρίψουν (πολλές φορές *μετά βδελυγμίας*) έναν **όρο**, καλό είναι να μελετήσουν πρώτα την **έννοια** και τα χαρακτηριστικά της ώστε να αναγνωρίσουν ποιο ή ποια από τα χαρακτηριστικά αυτά προβάλλονται από τον όρο: να κατανοήσουν, δηλαδή, την **τελευταία συμφωνία**: και ύστερα – συνειδητά πλέον – να την αποδεχθούν ή να την απορρίψουν.

**4. 9^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 7-9 Νοεμβρίου 2013**

**φωτογενής / φωτογόνος – photogénique / photogene –
Οι επιστημονικές περιπτώσεις δύο θεολογικών όρων**

Jean-Yves Bassole

dentexdentex@hotmail.com

Θεματική Ενότητα: 1

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι όροι *φωτογενής* και *φωτογόνος* χαρακτηρίζονται από μακρά ιστορία, που περνάει από τα αγγλικά και τα γαλλικά. Στις αρχές του 19^{ου} αιώνας, εμφανίζονται οι όροι *photogenic* και *photogénique* όταν ο Τάλμποτ αποδίδει τα «*photogenic drawings*» που κάνει ως «*dessins photogéniques*» στα γαλλικά («φωτογενή σχέδια»). Ο όρος αυτός θα μπορούσε να είχε εξαφανιστεί και αντικατασταθεί από τους όρους *καλοτυπία* (*calotype*) και *ταλμποτυπία* (*talbotype*), παράγωγα της *φωτογραφίας* ή ακόμα από τους όρους που γεννήθηκαν από τα έργα του Νιεπς και του Νταγκέρ. Ωστόσο, ο όρος *φωτογενής* συνέχισε να υπάρχει παράλληλα με τους άλλους όρους που προαναφέραμε. Πιθανές αιτίες είναι οι εξής:

- Οι όροι *photogenic* και *photogénique* προδίδουν γνώση των ελληνικών κανόνων σύνθεσης λέξεων,
- Η ύπαρξη πολύ κοντινών λέξεων (*φωτογενής* και *φωτογονία*) στα ελληνικά βεβαιώνει ότι ο όρος που συντέθηκε κατ' αυτόν τον τρόπο στα αγγλικά και στα γαλλικά δεν αποτελεί 'φιλολογικό τερατούργημα' (που ήταν τόσα πολλά τον 19^ο και στις αρχές του 20^{ου} αιώνας),
- Η επιτυχία του επιθέτου *photogénique* συνδέεται με τον όρο *photogène*, που γνωρίζει μια εξαιρετικά πλούσια πορεία στη διάρκεια του 19^{ου} αιώνας,
- Όταν ο όρος *φωτογραφία* και τα παράγωγά του τελικά επιβάλλονται, ορισμένα σημαντικά στοιχεία της τεχνικής της φωτογραφίας συνεχίζουν να αναφέρονται σε εκφράσεις που σχετίζονται με τους όρους *photogène* και *photogénique*.

Πέρα από τη διάσταση που έχει στη φυσική, τη χημεία ή τη φωτογραφία, ο όρος *photogénique* έχει καταστεί και στοιχείο της καθημερινής γλώσσας, η οποία έχει αναπτύξει πλήθος εννοιών. Στο 'προϊόν του φωτός' προστίθενται τα εξής: 'παράγει εικόνες με το φως', 'σχετικό με τις χημικές επιδράσεις του φωτός' και 'αποτυπώνεται καλά στη φωτογραφική πλάκα ή την ταινία'. Κατόπιν, αναπτύσσονται και λιγότερο φωτογραφικές έννοιες όπως: 'δίνει μια όμορφη αισθητικά εικόνα', 'παράγει ένα αποτέλεσμα καλύτερο από το φυσικό', 'ευχάριστο και γοητευτικό' και μάλιστα 'ψευδές και παραπλανητικό'.

Τα νέα ελληνικά διαθέτουν το σύνολο σχεδόν αυτών των εννοιών και μάλιστα δημιουργούν μία ακόμα εξαιρετικά αναπάντεχη.

**5. 9^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 7-9 Νοεμβρίου 2013**

Μελέτη της ορολογίας της πληροφορικής και συγκεκριμένα στο πεδίο των ευρέως διαδεδομένων εφαρμογών γραφείου και εξαγωγή συμπερασμάτων ως προς τη χρήση και τη δημιουργία της

Κυριακή Δανακτσή

Πτυχιούχος Τμήματος Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας και Κάτοχος Μεταπτυχιακού Τίτλου «Επιστήμη της Μετάφρασης» του Ιονίου Πανεπιστημίου

Αλέξιος Ευαγγελίου

Πτυχιούχος Τμήματος Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας και Κάτοχος Μεταπτυχιακού Τίτλου «Επιστήμη της Μετάφρασης» του Ιονίου Πανεπιστημίου

Όλγα Μουρογιάννη

Πτυχιούχος Τμήματος Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας και Κάτοχος Μεταπτυχιακού Τίτλου «Επιστήμη της Μετάφρασης» του Ιονίου Πανεπιστημίου

Άννα Τζοτζαδίνη

Πτυχιούχος Τμήματος Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας και Κάτοχος Μεταπτυχιακού Τίτλου «Επιστήμη της Μετάφρασης» του Ιονίου Πανεπιστημίου

tzotzannaki@gmail.com, kidantra@yahoo.gr

Θεματική Ενότητα: 1

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στο πλαίσιο του μαθήματος «Ορολογία και Λεξικολογία» του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας του Ιονίου Πανεπιστημίου κληθήκαμε να εκπονήσουμε ομαδική εργασία με θέμα την εξέταση της δημιουργίας ορολογίας σε διάφορους επιστημονικούς κλάδους. Το θεματικό πεδίο με το οποίο επιλέξαμε να ασχοληθούμε στην παρούσα εργασία είναι ο κλάδος της πληροφορικής και, συγκεκριμένα, η ορολογία των ευρέως διαδεδομένων εφαρμογών γραφείου.

Η Πληροφορική, ως νέος κλάδος που καθημερινά εξελίσσεται, διακρίνεται από τον μεγαλύτερο βαθμό δημιουργίας νέας ορολογίας, συγκριτικά με άλλους επιστημονικούς κλάδους. Τα προγράμματα και οι εφαρμογές αποτελούν μια νέα πραγματικότητα για την οποία δεν υπήρχε παγιωμένη ορολογία μέχρι προσφάτως. Για την έρευνα μας αυτή ασχοληθήκαμε με τη μελέτη των εφαρμογών γραφείου σε θέματα ορολογίας και απόδοσης όρων. Πρόκειται για εκδόσεις που εξελίσσονται μεν ως προς το τεχνικό τους σκέλος και το περιβάλλον εργασίας, αλλά που, όπως αποδείχτηκε, διατηρούν την υπάρχουσα ορολογία αμετάβλητη.

Συγκεκριμένα, στην παρούσα εργασία μελετώνται συγκεκριμένες εκδόσεις εφαρμογών γραφείου (Microsoft Office 2003, 2007, 2010) και παρουσιάζονται οι όροι των εφαρμογών που μελετήθηκαν καταμετρημένοι σε διάφορες κατηγορίες, ανάλογα με τον τρόπο δημιουργίας τους. Οι εφαρμογές μελετήθηκαν συγκριτικά στην αγγλική και την ελληνική έκδοσή τους σε κάθε περίπτωση. Καθώς η ίδια η εταιρία εμπορεύεται το προϊόν και στις δύο γλώσσες, η ορολογία θεωρήθηκε έγκυρη εξ αρχής. Συνεπώς, δεν προχωρήσαμε σε αναζήτηση επιπλέον πηγών απόδοσης των αγγλικών όρων.

Στην εργασία μας αυτή, εξαγάγαμε γενικά συμπεράσματα όσον αφορά στην προτίμηση των μηχανισμών δημιουργίας ορολογίας στον τομέα της Πληροφορικής, ενώ καταβλήθηκε και προσπάθεια αναζήτησης των αιτιών αυτής της συμπεριφοράς. Στην ανακοίνωσή μας, συνοψίζονται τα συμπεράσματα της εργασίας και πραγματοποιείται μια στατιστική ανάλυση των αποτελεσμάτων που αποκομίσαμε με την κατάρτιση γραφήματος στοχεύοντας στην όσο το δυνατόν πιο σχηματική και παραστατική απεικόνισή τους.

- 6.** 9^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 7-9 Νοεμβρίου 2013

Αρχαιοελληνικής καταγωγής παιδαγωγικοί όροι στα γερμανικά

Βασιλική Παλασάκη

Καθηγήτρια Γερμανικών Πανεπιστημίου Θεσσαλίας
vpalasuk@uth.gr, vpalasaki@gmail.com,

Θεματική Ενότητα: 1

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η ιδέα για το συγκεκριμένο άρθρο προέκυψε αφενός λόγω της ειδικότητάς μου ως λεξικογράφου και της ενασχόλησής μου με ειδικά λεξικά και αφετέρου εξαιτίας της ιδιότητάς μου ως καθηγήτρια του μαθήματος «Γερμανικά για Ειδικούς Σκοπούς» στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. Πιο συγκεκριμένα παρατηρείται, ότι οι όροι του γερμανικού λεξικού “dtv Wörterbuch Pädagogik” των Horst Schaub και Karl Zenke, που χρησιμοποιούν φοιτητές των παιδαγωγικών τμημάτων, διακρίνονται ανάλογα με την προέλευσή τους σε τρεις κατηγορίες: στην πρώτη ανήκουν όροι ελληνολατινικής προέλευσης, στη δεύτερη γερμανικής και στην τρίτη οι όροι αποτελούν ένα μεικτό σχήμα από ελληνολατινικά και γερμανικά γλωσσικά στοιχεία.

Προσωπικά, αποφάσισα να ασχοληθώ στη συγκεκριμένη εργασία με όρους που είτε είναι μεν αρχαιοελληνικής καταγωγής, με νέες όμως σημασίες υπό την επίδραση των ευρωπαϊκών γλωσσών ή με όρους που μορφολογικά αποτελούν ένα συνδυασμό ελληνικών και γερμανικών στοιχείων. Αφού λοιπόν τους κατέγραψα μαζί με τους αντίστοιχους νεοελληνικούς, τους εξέτασα από μορφολογική, ετυμολογική και σημασιολογική άποψη, τόσο σε συγχρονικό όσο και σε διαχρονικό επίπεδο. Στόχος είναι μέσα από την παρουσίαση των ομοιοτήτων και την επισήμανση των διαφορών τους, να ξεπεράσουν οι φοιτητές ενδεχόμενα μεταφραστικά προβλήματα και να διευκολυνθούν στην κατανόηση γερμανικών παιδαγωγικών κειμένων. Ξεκινώντας από το γνωστό (μητρική γλώσσα) κατακτάς ευκολότερα και γρηγορότερα το άγνωστο (γερμανική γλώσσα). Οι γνωστοί όροι λειτουργούν ως νησίδα κατανόησης και δημιουργούν γέφυρες, ώστε τα ξενόγλωσσα ειδικά κείμενα να γίνουν πιο οικεία στους φοιτητές. Τέλος αναδεικνύεται η διαχρονικότητα και ο διεθνής χαρακτήρας της ελληνικής γλώσσας.

**7. 9^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 7-9 Νοεμβρίου 2013**

Διδακτική της αγγλικής γλώσσας και Ορολογία

Συμεών Νικολιδάκης

Φιλολόγος, Ερευνητής σε θέματα Νέων Τεχνολογιών και Εκπαίδευσης
simosnikoli@yahoo.gr

Καλλιόπη Τσάνταλη

Καθηγήτρια Αγγλικής Γλώσσας, Ερευνήτρια σε εκπαιδευτικά θέματα
calliopetsantali@yahoo.gr

Θεματική Ενότητα: 2

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα εργασία επιχειρείται μια προσέγγιση της διδακτικής της ορολογίας, μέσα από τη μετάφραση των όρων στα Ελληνικά, σε ενήλικες μαθητές. Μέσα σε μια περίοδο οικονομικής ύφεσης, όπου παρατηρείται μια ρευστότητα σε επαγγελματικό, οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο και μια συρρίκνωση και αναδιάρθρωση της αγοράς εργασίας, επικεντρωνόμαστε στη διδακτική της ορολογίας σε σπουδαστές των Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης και την άμεση και παραγωγική σύνδεση της παρεχόμενης γνώσης με τις τρέχουσες απαιτήσεις του εργασιακού γίγνεσθαι.

Λαμβάνονται υπόψη το κοινωνικό υπόβαθρο και το μορφωτικό κεφάλαιο των σπουδαστών, οι οποίοι επιλέγουν να φοιτήσουν στα ΙΕΚ, ώστε να αποκτήσουν ειδίκευση σε τομείς όχι μόνο του ενδιαφέροντός τους αλλά και των γενικότερων εργασιακών απαιτήσεων.

Δεδομένου ότι η διδασκαλία της Αγγλικής πραγματοποιείται στα τμήματα όλων των ειδικοτήτων, οι εκπαιδευτές προσανατολίζονται στη διδασκαλία όχι μόνο της γλώσσας αλλά και της ορολογίας σχετικής με το αντικείμενο σπουδών. Έτσι, δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στον εύχρηστο τρόπο διδασκαλίας της ορολογίας και στην πιστή απόδοση των όρων στην Ελληνική γλώσσα, ώστε να μην αποκόπτονται από την υπόλοιπη διδακτική διαδικασία. Σκοπός είναι η αποφυγή συσσώρευσης στείρας γνώσης για χάρη της γνώσης και η ανάδειξη της λειτουργικότητας της Αγγλικής γλώσσας στο σύνολό της, ώστε αυτή να καλύπτει ωφέλιμα και ουσιαστικά τους επικοινωνιακούς στόχους των σπουδαστών, συμβάλλοντας στην απόκτηση και καλλιέργεια δεξιοτήτων απαραίτητων για την επιτυχή ενσωμάτωσή τους στην αγορά εργασίας.

Σε αυτό το πλαίσιο κι εφόσον είναι πλέον πραγματικότητα η εδραίωση των Νέων Τεχνολογιών στη ζωή μας, προτείνεται η εφαρμογή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία ως πολύτιμος αρωγός στην αποδοτικότερη διδασκαλία και εκμάθηση της σχετικής με το αντικείμενο σπουδών ορολογίας και τη συσχέτισή της με την αντίστοιχη Ελληνική ορολογία αλλά και την ολιστική προσέγγιση της Αγγλικής γλώσσας από τους σπουδαστές.

**8. 9^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 7-9 Νοεμβρίου 2013**

**Επανεγγράφοντας τη διδακτική της ορολογίας της αγγλικής γλώσσας
με τη χρήση των νέων τεχνολογιών**

Συμεών Νικολιδάκης

Φιλολόγος, Ερευνητής σε θέματα Νέων Τεχνολογιών και Εκπαίδευσης
simosnikoli@yahoo.gr

Καλλιόπη Τσάνταλη

Καθηγήτρια Αγγλικής Γλώσσας, Ερευνήτρια σε εκπαιδευτικά θέματα
calliopetsantali@yahoo.com

Θεματική Ενότητα: 2

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην εργασία μας εξετάζεται η σύνδεση των Νέων Τεχνολογιών με τη διδασκαλία της ορολογίας στη Αγγλική Γλώσσα και την απόδοσή της με τους αντίστοιχους Ελληνικούς όρους. Αναγνωρίζοντας ότι η Αγγλική είναι γλώσσα επικοινωνίας σε παγκόσμιο επίπεδο, θεωρούμε ότι οι εκπαιδευόμενοι όλων των βαθμίδων θα πρέπει να κατανοήσουν τη λειτουργικότητα και τη δομή της. Με βάση αυτή την προοπτική προτείνουμε ένα μοντέλο διδακτικής της Αγγλικής Γλώσσας και ορολογίας με τη χρήση των Νέων Τεχνολογιών, ώστε να είναι πληρέστερη η κατανόηση των επικοινωνιακών διαύλων χρήσης και αξιοποίησης της γλώσσας και ταυτόχρονα να εναρμονιστεί η διδασκαλία με τα νέα εργαλεία προσέγγισης της γνώσης.

Οι Νέες Τεχνολογίες, ως μέσο επικοινωνίας, αξιοποιούνται ευρύτατα από το νεανικό κοινό, που είναι ιδιαίτερα εξοικειωμένο με τις στρατηγικές και μεθόδους αναζήτησης υλικού, παρουσίασης και αξιοποίησής του. Ειδικότερα, στη διδακτική της ορολογίας και της απόδοσης των όρων στη μητρική τους γλώσσα αξιοποιούνται υλικά που υπάρχουν διαθέσιμα, όπως λεξικά, κείμενα από έντυπα και γενικότερα επικοινωνιακός λόγος, που αντιστοιχεί σε διαφορετικά μορφωτικά και επαγγελματικά πεδία. Η χρήση των Νέων τεχνολογιών αναμορφώνει το συγκεκριμένο γνωστικό τομέα και εμπλουτίζει τις θεματικές ενότητες με πολλαπλό, διαθέσιμο εύχρηστο υλικό, που κάνει ενδιαφέρουσα τη διδασκαλία και ταυτόχρονα επιτυγχάνεται η κατανόηση από τους εκπαιδευόμενους μιας πολυσύνθετης διαδικασίας.

Οι Νέες Τεχνολογίες, λοιπόν δημιουργούν μια δυναμική προσέγγιση της διδακτικής της ορολογίας, ώστε σε περιορισμένο χρονικό διάστημα να επιτυγχάνεται καταιγισμός πληροφοριών, που εύκολα κατηγοριοποιούνται, επιτυγχάνοντας τη μέγιστη απόδοση αξιοποίησης και αφομοίωσης από τους εκπαιδευόμενους. Συνοψίζοντας, οι Νέες Τεχνολογίες δημιουργούν ένα εκπαιδευτικό περιβάλλον ενδιαφέροντος για τους εκπαιδευόμενους, παρέχουν γνώσεις από διαφορετικά πεδία, που τελικά ενοποιούνται στο γνωστικό αντικείμενο της ορολογίας και δημιουργούν προϋποθέσεις δημιουργικής αφομοίωσης. Επιπλέον, αναβαθμίζεται ο ρόλος του εκπαιδευτικού, καθώς από μια παθητική διδασκαλία μεταβαίνουμε σε μια διαδραστική συμμετοχική δράση εκπαιδευόμενων και εκπαιδευτικού, όπου αναδεικνύεται η έρευνα ως ουσιαστικής διαδικασίας εξοικείωσης με τη γνώση.

**9. 9^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 7-9 Νοεμβρίου 2013**

**Η γλώσσα της ορολογίας ή η ορολογία της γλώσσας μία πτυχή
της μελέτης και της διδακτικής της γλωσσικής επικοινωνίας**

Δημάση Μαρία

επίκουρη καθηγήτρια
Δημοκρίτειο Παν/μιο Θράκης
Τμήμα Γλώσσας Φιλολογίας και πολιτισμού παρευξείνιων χωρών
mdimasi@bscc.duth.gr.

Σαχινίδου Παρασκευή

υποψήφια διδάκτορας Δημοκρίτειο παν/μιο Θράκης
Τμήμα Γλώσσας Φιλολογίας και πολιτισμού παρευξείνιων χωρών
p.sachinidou@gmail.com

Θεματική Ενότητα: 2

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι επιστημονικές συζητήσεις για την επικοινωνία εν γένει και τη γλωσσική επικοινωνία ειδικότερα έχουν ως μία από τις βασικές παραμέτρους τους την έννοια του *genre* με δύο επικρατέστερες μεταφράσεις στα ελληνικά άλλοτε ως *κειμενικό είδος* και άλλοτε ως *γένος λόγου*.

Ο όρος χρησιμοποιήθηκε για να τοποθετηθεί στο προσκήνιο της μελέτης και της διδασκαλίας της γλωσσικής, κατά κύριο λόγο, επικοινωνίας η κοινωνικοπολιτισμική διάσταση και οι σχετικές *κοινωνικοπολιτισμικές πρακτικές* και πρόσφατα και τα *κοινωνικά δίκτυα* που την κατασκευάζουν και κατασκευάζονται από αυτή (Martin, 2000 · Halliday, 1993 · Rothery, 1996 · Swales, 2006).

Τα τελευταία χρόνια η σχετική ορολογία με έναυσμα την ολοένα και αυξανόμενη ποικιλία των τρόπων επικοινωνίας αναβαπτίστηκε με ένα άλλο περιεχόμενο, αυτό των *κοινωνικών σχέσεων και της εξουσίας* που εκφράζουν, το οποίο αποτυπώνει και την ανάγκη όχι μόνο να μελετώνται αλλά και να γίνονται αντικείμενο διαπραγμάτευσης, πρόκλησης και ίσως και αλλαγής κοινωνικές δομές και πρακτικές (Kress, 2003 : 118 · 1986: 207). Η σύγχυση που προκλήθηκε σε μία ήδη αδιαφανή έννοια, αυτή του *genre* δεν αποτελεί μόνο μία διαφωνία επιστημονικών όρων αλλά και μία διαφωνία εστίασης αλλά και ένας γόνιμος διάλογος για τη μελέτη της επικοινωνίας εν γένει και της γλωσσικής επικοινωνίας ειδικότερα που έχει επιπτώσεις και στη διδακτική της με την οποία και άλλωστε ευθύς εξαρχής συσχετίστηκε (Swales in Bawarashi, 2009 · Devitt, 2004:31).

Η προτεινόμενη ανακοίνωση αποτελεί την προσπάθειά μας να περιγράψουμε αυτές τις διαδρομές του όρου *κειμενικό είδος ή γένος λόγου* και να συζητήσουμε τις σύγχρονες επικοινωνιακές και διδακτικές συσχετίσεις του.

- 10.** 9^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 7-9 Νοεμβρίου 2013

Η θέση της ορολογίας στο μάθημα της Μετάφρασης Γενικών Κειμένων

Ελπίδα Λουπάκη

Λέκτορας
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Τμήμα Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας
Τομέας Μετάφρασης
eloupaki@frl.auth.gr

Θεματική Ενότητα: 2

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Επικρατεί η αντίληψη ότι ζητήματα που άπτονται του αντικειμένου της ορολογίας δεν εμπíπτουν στο περιεχόμενο διδασκαλίας της μετάφρασης γενικών κειμένων. Αρκεί να ανατρέξουμε στα προγράμματα σπουδών που είναι αναρτημένα στο Διαδίκτυο για να διαπιστώσουμε την απουσία αναφοράς σε θέματα ορολογικής αναζήτησης και τεκμηρίωσης. Δικαιολογημένα, θα μπορούσε να αντιπείνει κανείς, καθώς το μάθημα μετάφρασης γενικών κειμένων προσδιορίζεται σε αντιδιαστολή με αυτό της ειδικής/τεχνικής μετάφρασης.

Η θέση αυτή αποτυπώνεται στον ορισμό του D. Gouadec (2002:34),¹ σύμφωνα με τον οποίο τα κείμενα της γενικής μετάφρασης δεν παραπέμπουν σε συγκεκριμένο ειδικό ή τεχνικό περιεχόμενο. Ωστόσο, κατατάσσει στη γενική μετάφραση κείμενα όπως είναι οι οδηγίες χρήσεως ή οι συνταγές μαγειρικής.

Άρα, τίθεται καταρχάς ένα ζήτημα καθορισμού των ορίων μεταξύ ειδικών και γενικών κειμένων βάσει κριτηρίων για την κατάταξή τους στη μία ή στην άλλη κατηγορία αντίστοιχα.

Σκοπός επομένως της παρούσας ανακοίνωσης είναι να διερευνηθούν τα θεωρητικά ζητήματα αναφορικά με τα κριτήρια ταξινόμησης γενικών και ειδικών κειμένων όπως προκύπτουν από την εμπειρική παρατήρηση κατά την πολυετή ενασχόλησή μου με τη διδασκαλία του μαθήματος της μετάφρασης γενικών κειμένων τόσο σε προπτυχιακό όσο και μεταπτυχιακό επίπεδο. Για το λόγο αυτό, πρόκειται αρχικά να μελετηθούν οι διαφορετικές θεωρητικές τοποθετήσεις ως προς το υπό εξέταση ζήτημα και στη συνέχεια, με βάση το εμπειρικό υλικό, να διερευνηθούν οι πιθανές εκπαιδευτικές προεκτάσεις στην κατεύθυνση της ορολογίας.

¹ Gouadec, D. 2002. *Profession: Traducteur*, Paris: La Maison du Dictionnaire.

- 11.** 9^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 7-9 Νοεμβρίου 2013

Νεοόροι Πληροφορικής και ο χειρισμός τους από Διαδικτυακά Μέσα Αναφοράς

Αγάπιος Οικονομίδης

Σχολικός Σύμβουλος Αγγλικών Λέσβου
agapiooik@yahoo.gr

Τιμολέων Θεοφανέλλης

Σχολικός Σύμβουλος Πληροφορικής Β. Αιγαίου
timtheo@sch.gr

Θεματική Ενότητα: 2

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η επιστήμη της πληροφορικής σημειώνει ραγδαία και απρόβλεπτη εξέλιξη. Η συνεχώς αυξανόμενη διείσδυση της πληροφορικής σε νέους τομείς της καθημερινότητας, καθιστά αναγκαία την συνεχή ενημέρωση λεξικών και εγκυκλοπαιδειών που πρέπει να είναι ευέλικτα έτσι ώστε να μπορούν να αποδίδουν με ακρίβεια τους νεολογισμούς (νεοόρους) και τις νέες σημασίες που εμφανίζονται.

Στην παρούσα εργασία θα εξεταστούν τέσσερις νεολογισμοί της επιστήμης του διαδικτύου. Θα καταβληθεί προσπάθεια αναζήτησης της ακριβούς σημασίας τους σε ελεύθερες σε πρόσβαση πηγές του διαδικτύου. Συγκεκριμένα θα ανιχνευθούν νεοόροι αξιοποιώντας τα μέσα αναφοράς που παραθέτονται παρακάτω:

- α) στα διαδικτυακά λεξικά wordreference και onelook,
- β) στις διαδικτυακές εγκυκλοπαιδείες webopedia και Wikipedia και
- γ) στις ιστοσελίδες διαμοιρασμού βίντεο youtube και teachertube.

Σε αυτή τη λεξικογραφικά υποκινούμενη σημασιολογική περιήγηση των όρων “cloud computing”, “semantic web”, “online community” και “social networking site”, θα μας απασχολήσουν τα εξής θέματα:

1. η δυνατότητα των ηλεκτρονικών λεξικών, των εγκυκλοπαιδειών και των ιστοσελίδων διαμοιρασμού βίντεο να αποδώσουν με ακρίβεια τις νέες έννοιες και να αποσαφηνίσουν τις νέες σημασίες.
2. η δυνατότητα εύρεσης ισοδύναμων όρων στα ελληνικά, για τους συγκεκριμένους νεολογισμούς της πληροφορικής.
3. η απόκτηση της “βέλτιστης” πληροφόρησης ή ενημέρωσης για ένα νέο όρο.

Η διαδικασία ενημέρωσης για νέους όρους στον τομέα Πληροφορική - Διαδίκτυο είναι κάτι συνεχές και γρήγορα εναλλασσόμενο, οπότε η αναζήτηση και η ενημέρωση είναι πολύ πιο συχνή από άλλα αντικείμενα. Τα διαδικτυακά λεξικά μπορούν να δώσουν μια σύντομη αρχικά εικόνα της φράσης που μπορεί να συμπληρωθεί από τη διαδικτυακή εγκυκλοπαιδεια και τέλος να ολοκληρωθεί από το κατάλληλο βίντεο. Η ταχύτητα δημιουργίας νέων όρων επιβάλλει την ταχύτητα στην επεξήγηση τους την οποία “διαθέτει” μόνο το διαδίκτυο που έχει τα πλεονεκτήματα της συνεργατικής δημιουργίας γνώσης και της συνεχούς ανανέωσης.

**12. 9^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 7-9 Νοεμβρίου 2013**

**Γλωσσολογική προσέγγιση της ελληνικής
και γερμανικής στρατιωτικής ορολογίας**

Αιμιλία Ροφούζου

Λέκτορας στη Σχολή Ναυτικών Δοκίμων
erofouzou@snd.edu.gr

Θεματική Ενότητα: 3

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αντικείμενο της επικείμενης ανακοίνωσης αποτελεί η μελέτη της ελληνικής και γερμανικής στρατιωτικής ορολογίας υπό το πρίσμα της επιστήμης της γλωσσολογίας. Κύριος στόχος είναι η ανάδειξη των ιδιαίτερων γλωσσολογικών χαρακτηριστικών της στρατιωτικής ορολογίας, τα οποία μπορούν να συνεισφέρουν σημαντικά και στη μεθοδολογία της διδακτικής της.

Πιο συγκεκριμένα θα μελετηθεί το είδος των στρατιωτικών κειμένων, οι συντακτικές και γραμματικές δομές και το ειδικό λεξιλόγιο.

Στην ορολογία εν γένει, το λεξιλόγιο κατέχει μια ιδιαίτερη θέση. Στην πραγματικότητα, οι λέξεις είναι αυτές που «κατασκευάζουν» την ορολογία ενός κλάδου/μιας επιστήμης και μεταφέρουν νόημα και περιεχόμενο. Οι βασικές διαφορές τους από τις λέξεις της κοινής γλώσσας είναι ότι είναι πιο ακριβείς και ότι περιορίζουν το ρόλο των συμφραζομένων, κάτι απολύτως απαραίτητο σε ζητήματα Ενόπλων Δυνάμεων. Δεν έχουν όμως οι λέξεις της ορολογίας κάθε τομέα τα ίδια χαρακτηριστικά. Διαφοροποιήσεις παρατηρούνται π.χ. τόσο ως προς το είδος των λέξεων και την προέλευσή τους, όσο και ως προς την παραγωγή τους.

Κεντρικός είναι επίσης και ο ρόλος των κειμένων. Στην ορολογία κάθε τομέα συναντάμε συχνά παρόμοια συντακτική δομή των προτάσεων, συγκεκριμένα γραμματικά φαινόμενα και συγκεκριμένα είδη κειμένων. Σε γερμανικά στρατιωτικά κείμενα είναι π.χ. πολύ συχνή η χρήση των απαρεμφάτων, των ονοματικών προτάσεων, της προστακτικής, ενώ οι διάφορες μορφές κειμένων έχουν άλλη δομή και άλλου βαθμού επικοινωνιακό ρόλο.

Στη μελέτη αυτή θα επιχειρηθεί μέσα από παραδείγματα στην ελληνική και γερμανική γλώσσα η γλωσσολογική προσέγγιση των στρατιωτικών όρων, η παρουσίαση των διαφόρων μορφών κειμένων που μπορεί κανείς να συναντήσει συχνότερα στον στρατιωτικό τομέα με την ευρύτερη έννοια και η γραμματική και συντακτική ανάλυση των προτάσεων.

**13. 9^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 7-9 Νοεμβρίου 2013**

Η Ιδιόλεκτος των ευελπίδων: καταγραφή, αποκωδικοποίηση, αξιοποίηση

Σταματία Σοφίου

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας
Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων
sofioustamatia@gmail.com

Θεματική Ενότητα: 3

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η μελέτη ορολογίας συγκεκριμένων θεματικών πεδίων αναδεικνύει τη πλαστικότητα της γλώσσας και ταυτόχρονα τη δημιουργική έκφραση των ανθρώπων που βρίσκονται καθημερινά μαζί, αποτελώντας μια κοινωνική ομάδα.

Η Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων, το αρχαιότερο ανώτατο εκπαιδευτικό ίδρυμα της Νεότερης Ελλάδας, αποτελεί ένα μικρόκοσμο του στρατού, μια κλειστή κοινωνία, η οποία διέπεται από κανόνες, ιδιαίτερα γνωρίσματα και κυρίως άγραφους νόμους.

Η ιδιόλεκτος των ευελπίδων αντικατοπτρίζει την τάση των ευελπίδων να ονομάζουν με ιδιαίτερες λέξεις ή σημασίες τα αντικείμενα που έχουν για αυτούς μεγαλύτερη σημασία, συναισθηματική ιδίως, προσδίδοντας άλλη διάσταση στη κοινή γλώσσα και εμπλουτίζοντάς την σε βάθος.

Αυτή η ειδική ορολογία επιτρέπει μια πιο άμεση επικοινωνία μεταξύ των ομιλούντων, ταχύτερη και κωδικοποιημένη μεταφορά του λόγου καθώς και περιφρούρηση του μηνύματος. Γλώσσα και κοινωνία συνδέονται στενά. Ο περιβάλλοντας χώρος της συγκεκριμένης κοινωνίας διαμορφώνει καταλυτικά την ιδιόλεκτο, η οποία έχει εξελικτική πορεία καθώς η γλώσσα ως ζωντανός οργανισμός ακολουθεί και εκφράζει την εποχή της. Η ευρηματικότητα της συγκεκριμένης ιδιολέκτου φέρνει στο φως τη φαντασία, την ευφυΐα και τη ψυχροσύνθεση των ευελπίδων.

Η αποκωδικοποίηση αυτού του ιδιώματος διευκολύνει την επικοινωνία τόσο με τον μικρόκοσμο των άλλων στρατιωτικών σχολών, επιτυγχάνοντας μια διακλαδικότητα μέσα από ένα ιδιόμορφο διάλυο, όσο και με τον μακρόκοσμο της ακαδημαϊκής κοινωνίας και πολιτείας.

Η συγγραφή ενός λεξικού, ενός εγχειριδίου δίνει εύρος και βάθος στη γλωσσολογική επιστήμη με άμεση εφαρμογή στο διδακτικό και εκπαιδευτικό τομέα γενικά.

- 14.** 9^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 7-9 Νοεμβρίου 2013

Ποίηση και λεξικογραφία: τα 561 λήμματα του Λεξικού Καβάφη

Χρυσούλα Καραντζή

Ερευνήτρια Ακαδημίας Αθηνών,
Κέντρο Ερεύνης Νεοελληνικών Διαλέκτων και Ιδιωμάτων
της Ακαδημίας Αθηνών
karantch@academyofathens.gr

Θεματική Ενότητα: 3

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το Λεξικό Καβάφη, το οποίο απόκειται στο Αρχείο Καβάφη και πρόκειται να εκδοθεί εντός του 2013 από τον Μιχάλη Πιερή, έχει απασχολήσει τους ειδικούς ήδη από το 1963, οπότε και ο Γ.Π. Σαββίδης το αναφέρει σε δημοσίευσμά του στη «Νέα Εστία». Το 1983 σε άλλη σχετική ανακοίνωσή του ο Σαββίδης παραθέτει και τον σχετικό κατάλογο λέξεων.

Ενώ αναμένουμε την σημαντική αυτή καθαφική έκδοση, που έχει ήδη καθυστερήσει σημαντικά, η δική μας ανακοίνωση παρουσιάζει τις ποικίλες ενδιαφέρουσες όψεις του πονήματος αυτού του Καβάφη: η λεξικογραφική μέθοδος του Καβάφη, η χρησιμότητα του Λεξικού για τον ίδιο και τους φίλους του, η φιλολογική αξιοποίησή του για τη φιλολογική και υφολογική μελέτη των ποιημάτων του είναι μόνο οι κυριότερες από αυτές. Άλλωστε, ο Καβάφης δεν ήταν ο μόνος λογοτέχνης που ασχολήθηκε στο εργαστήριό του με τα λεξικά, τα μελέτησε και τα συμπλήρωσε ερασιτεχνικά.

Η ανασφάλεια του ανθρώπου που ακόμα κατακτούσε τα ελληνικά συμβαδίζει, στην περίπτωση του Καβάφη, με τη σχολαστικότητα ενός σχεδόν επαγγελματία λεξικογράφου με προωθημένες αντιλήψεις και συγκροτημένη μέθοδο (παραίτηση συμφραζομένων, λέξεις της προφορικής γλώσσας, παρατηρήσεις για την ορθογραφία, τη χρήση και την ερμηνεία, επιμελείς αποδελτιώσεις, αποκόμματα, παραπομπές σε εκδόσεις, εφημερίδες, άλλα λεξικά, βραχυγραφίες, κλπ).

- 15.** 9^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 7-9 Νοεμβρίου 2013

Η ορολογία και οριοθέτηση της καβαφικής εσωτερικότητας

Ιωάννα Τριπουλά

Φιλολογος, Υποψήφια Διδάκτωρ Φιλοσοφίας
joantrip@gmail.com

Θεματική Ενότητα: 3

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Λίγοι ποιητές είχαν και θα έχουν την τύχη να έχουν διαβαστεί και μελετηθεί όσο ο Καβάφης, πέρα από χρονικά και γεωγραφικά όρια. Η ήδη πλούσια βιβλιογραφία που υπάρχει γύρω από την ποίησή του, αφήνει λίγα περιθώρια για κάποια πρόσθετη – πόσο μάλλον πρωτότυπη – μελέτη. Με την ευκαιρία, ωστόσο, που δίνεται με τη συγκεκριμένη περίπτωση, τη διοργάνωση Συνεδρίου για την ελληνική Γλώσσα και Ορολογία και μάλιστα αφιερωμένου στον Καβάφη, θα επιχειρήσουμε να σταθούμε λίγο πιο λεπτομερειακά – και φιλολογικά, αν μας επιτρέπεται – σε ένα ζήτημα που φαίνεται ότι συγκεντρώνει την ομοφωνία των μελετητών, την εμμονή του στον εσωτερικό κόσμο.

Εξετάζοντας το καβαφικό corpus άμεσα αντιλαμβάνεται κάποιος ότι ο Καβάφης είναι ένας ποιητής που εμπνέεται από εσωτερικούς χώρους και σε αυτούς τοποθετεί ως επί το πλείστον το δραματικό σκηνικό του. Εν προκειμένω, συνεπώς, θα εστιάσουμε ακριβώς σε αυτό το θέμα, στην ορολογία που χρησιμοποιεί ο αλεξανδρινός ποιητής προκειμένου να ορίσει και οριοθετήσει τον εσωτερικό χώρο στον οποίο κάθε φορά αναφέρεται και ποιες ερμηνευτικές προεκτάσεις είναι δυνατό και θεμιτό να προσδοθούν σε αυτή. Για μεθοδολογικούς λόγους, θα κάνουμε μια πρώτη βασική οριοθέτηση, σύμφωνα με την οποία οι εσωτερικοί χώροι αναφοράς του Καβάφη διακρίνονται σε δημόσιους και ιδιωτικούς. Μελετώντας την ορολογία που μετέρχεται ο ποιητής, αποκτούμε και μια εικόνα για τους λόγους που τον οδήγησαν σε αυτές τις επιλογές, μέσα από τους οποίους διαφαίνεται ότι η προτίμησή του στην εσωτερικότητα προεκτείνεται πολύ πέραν του χώρου, στον ίδιο τον άνθρωπο.

16. 9th Conference “Hellenic Language and Terminology”
Athens, 7-9 November 2013

**Parallel corpus as a dictionary resource: studying idioms
in an EN-GR parallel corpus**

Janet DeCesaris

Associate Professor of Translation and Interpreting Institut
Universitari de Lingüística Aplicada Universitat Pompeu Fabra
janet.decesaris@upf.edu

Sofia Trypanagnostopoulou

PhD Candidate Universitat Pompeu Fabra
sofia.trypanagnostopoulou01@estudiant.upf.edu

Θεματική Ενότητα: 3

ABSTRACT

While parallel corpus has been widely used in several fields such as translator training, machine translation, contrastive linguistics, and various language applications, it has not been extensively exploited as a tool in bilingual lexicography. However, the amount of information that a parallel corpus offers to the lexicographer can considerably improve the quality of bilingual dictionaries.

In the present paper we explore the potentials of a parallel corpus as a lexicographic resource, focusing on the examination of idiomatic expressions of the language pair English-Greek. Idiomatic expressions are one of the most challenging and important types of phraseological units. They make the language richer and more creative and at the same time they are deeply culture-bound. They are important not only to the native speakers of a language, but also to those who wish to learn and use a foreign language.

Nevertheless, idioms are often underrepresented in lexicography, especially in bilingual dictionaries. As a first step to address this issue we decided to examine idiomatic expressions in a bilingual context. For this purpose we created a bilingual corpus using as a source the English TED talks and their Greek translations (<http://www.ted.com/>).

After having compiled and aligned the corpus, we were able to extract the idiomatic expressions contained and to identify the main translation strategies used (equivalence, paraphrase, omission, literal translation etc.).

Then, we used a sample of these idiomatic expressions, in order to examine their lexicographic representation in bilingual English Greek dictionaries. Our main focus was to investigate firstly if these expressions are included or not, what kind of information do the dictionaries provide (definition, register, grammatical information, translation equivalents, notes, examples, etc.) and to propose improvements based on the data we found in our corpus.

- 17.** 9^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 7-9 Νοεμβρίου 2013

Διάλεκτος της οικοδομικής – Μια πρώτη προσέγγιση

Αγγελική Τριανταφύλλου

Αρχιτέκτονας Μηχανικός Α.Π.Θ.
aggeltr@gmail.com

Ιωάννης Τζουβαδάκης

Επίκουρος καθηγητής ΕΜΠ – Σχολή Πολιτικών Μηχανικών
itzouvad@otenet.gr

Θεματική Ενότητα: 3

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Πέρα από τις προφανείς, ορατές και ευδιάκριτες συνέπειες της οικονομικής κρίσης, που βιώνουμε ως κοινωνία στο σύνολό της, υπάρχουν και ορισμένες, που περνούν σχεδόν απαρατήρητες μέσα στην παραγμένη μας καθημερινότητα – εφόσον δεν αφορούν την καθαρή μας επιβίωση.

Αναφερόμαστε σε ήχους και διαλέκτους, που συνόδευσαν για πολλά χρόνια την οικοδομική δραστηριότητα, την καθημερινότητα των μηχανικών και των κατοίκων, χωρίς διάκριση, των πόλεων και των χωριών ανά την Ελλάδα.

Η παρούσα έρευνα – συλλογή όρων, έχει στόχο να δώσει στοιχεία για την ιδιαίτερη διάλεκτο, που χρησιμοποιούσαν οι εμπλεκόμενοι στο οικοδομικό «γίγνεσθαι» για να συνεννοούνται μεταξύ τους (την *argot* της οικοδομικής) και αναφερόμαστε στο σύνολο σχεδόν της ελληνικής κοινωνίας (οικοδόμοι, μηχανικοί, ιδιοκτήτες, προμηθευτές υλικών).

Είναι μια πρώτη προσπάθεια ομαδοποίησης των όρων ανά κατηγορία οικοδομικών εργασιών (σκυροδέτηση, τοιχοποιίες, επιχρίσματα κλπ) με αλφαβητική παράθεση.

Ανά περιοχή και ανάλογα με τις υπόλοιπες επιρροές (τρόπος οικοδόμησης, διαθέσιμα υλικά, γειτνίαση με άλλες χώρες και πολιτισμούς) υπάρχουν διαφορές στην εκφορά των όρων. Στην εργασία μας θα περιοριστούμε στους όρους που προέρχονται από τις προσωπικές μας επιρροές και τους χώρους εργασίας μας.

- 18.** 9^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 7-9 Νοεμβρίου 2013

Η «μεταγλωσσική» προοπτική της λογοτεχνικής πρακτικής και η συμβολή βασικών ορολογικών πόρων της θεωρίας της λογοτεχνίας στην ανάγνωση λογοτεχνικών κειμένων: Η περίπτωση του ποιήματος «Θερμοπύλες» του Κ.Π. Καβάφη

Σοφία Ζερδελή

Φιλολόγος - Διδάκτωρ Π.Τ.Δ.Ε. Δ.Π.Θ.
sofizedeli@yahoo.gr

Θεματική Ενότητα: 3

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η λογοτεχνική θεωρία αποτέλεσε αφετηρία στοχασμού και έντονου προβληματισμού για την εξέταση της φύσης της λογοτεχνίας, τη μεθοδολογία προσέγγισής της και τον ρόλο της ως προνομιακού πεδίου ανίχνευσης και προσδιορισμού των πολιτισμικών όρων-κωδίκων, όπως αυτοί αποτυπώνονται στην ευρεία περιοχή της «κουλτούρας» μιας συγκεκριμένης ανθρώπινης κοινότητας ή στη συγκρότηση μιας ενιαίας, συλλογικής συνείδησης. Με αφορμή τα παραπάνω, στην παρούσα μελέτη επιχειρούμε, σε ένα πρώτο επίπεδο, μια μεταγλωσσική- «εξωγλωσσική» κατά άλλους - προσέγγιση βασικών όρων της θεωρίας της λογοτεχνίας, ως αυτόνομου γνωστικού πεδίου, εστιάζοντας κυρίως στα εννοιολογικά εργαλεία θεωρητικών σχολών, όπως ο Ρωσικός φορμαλισμός, ο Τσέχικος δομισμός, η γαλλική δομική αφηγηματολογία, η ειδολογική θεωρία του Frye.

Σε ένα δεύτερο επίπεδο, επιδιώκουμε την ανάλυση της θεωρίας της λογοτεχνίας ως μιας συλλογιστικής πρακτικής, που εμπεριέχει *«σύνθετες σχέσεις συστηματικού χαρακτήρα μεταξύ διαφόρων παραγόντων»*. Επικεντρώνουμε, για τον σκοπό αυτό, τη μελέτη μας στην οροθέτηση θεωρητικών κατευθύνσεων - αναγνωστικές θεωρίες, πολιτισμικές θεωρίες, διαλογικότητα της σχολής του Bakhtin -, που αναδεικνύουν τη δυναμική που αναπτύσσεται μέσα σε ένα λογοτεχνικό κείμενο, ανάμεσα στα κείμενα, αλλά και ανάμεσα στα κείμενα και τους αναγνώστες. Παράλληλα με τα βασικά χαρακτηριστικά και τους κυριότερους εκπροσώπους κάθε κατεύθυνσης, εξετάζουμε τη δυνατότητα αξιοποίησής της στη διδακτική πράξη, επιδιώκοντας τη διερεύνηση νέων οπτικών και πρακτικών που επιτρέπουν μία διαλεκτική και κριτική θεώρηση της θεωρίας της λογοτεχνίας. Στο παραπάνω πλαίσιο εντάσσεται η ανάλυση του λογοτεχνικού κειμένου «Θερμοπύλες» του Καβάφη, που επιχειρούμε στην εισήγησή μας.

- 19.** 9^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 7-9 Νοεμβρίου 2013

Τεχνική ορολογία της επιστήμης των μεταφορών

Ευάγγελος Γενίτσαρης

Πολ. Μηχ., MSc Μεταφορών, Υποψήφιος διδάκτορας ΑΠΘ
Πολυτεχνική Σχολή, Πανεπιστημιούπολη, 54124, Θεσσαλονίκη
genitsaris@gmail.com

Θεματική Ενότητα: 3

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η επιστήμη των μεταφορών αν και εδραιωμένη εδώ και δεκαετίες στην Ελλάδα και το εξωτερικό συναντά ορισμένα προβλήματα καθιέρωσης μιας κοινά αποδεκτής ορολογίας. Σημαντικοί λόγοι, μεταξύ άλλων, φαίνεται να είναι η διακλαδικότητα του γνωστικού αντικειμένου, το ποικίλο επιστημονικό υπόβαθρο όσων ασχολούνται με αυτό, η εμφάνιση νέων συστημάτων και υπηρεσιών μεταφοράς και η αυξανόμενη εξάρτηση από τεχνολογίες της «κοινωνίας της πληροφορίας» κατά τα τελευταία χρόνια. Ακόμα όμως και για τους όρους που έχουν καθιερωθεί διεθνώς, στην ελληνική γλώσσα είτε δεν υπάρχουν αντίστοιχοι, είτε δεν έχουν καθιερωθεί κάποιοι κοινά αποδεκτοί.

Σκοπός της εργασίας είναι να καταγράψει και να αξιολογήσει όρους της επιστήμης των μεταφορών ή όρους που χρησιμοποιούνται ευρύτατα σε αυτήν, οι οποίοι έχουν προταθεί στην ελληνική για να αποδώσουν τους αντίστοιχους αγγλικούς.

Η αξιολόγηση πραγματοποιείται, τόσο βάσει των αρχών της ορολογίας, όσο και βάσει της άποψης των σχετικών με τις μεταφορές επιστημόνων. Στο πλαίσιο του εντοπισμού των διαφόρων όρων, αξιοποιούνται, μεταξύ άλλων, ιδιαίτερα τα πρακτικά των πέντε μέχρι σήμερα συνεδρίων για την Έρευνα για τις Μεταφορές στην Ελλάδα. Η εργασία αυτή επιχειρεί να συμβάλλει στην έναρξη του διαλόγου για την επεξεργασία της ελληνικής τεχνικής ορολογίας στην επιστήμη των μεταφορών σε μια πιο συγκροτημένη και μεθοδική βάση.

20. 9^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 7-9 Νοεμβρίου 2013

**Ορολογικές αντιπαραθέσεις: το παράδειγμα του σεισμικού κινδύνου
στη διοίκηση, στην επιστήμη και στη γενική γλώσσα**

Βάσω Μασούρα

v.masoura@ypes.gr

Καλλιόπη Σαπουντζάκη

sapountzaki@hua.gr

Μαριάννα Κατσογιάννου

marianna@ucy.ac.cy

Θεματική Ενότητα: 3

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία επιχειρεί να μελετήσει και να αναλύσει βασικούς όρους του σεισμικού κινδύνου, όπως αυτοί εμφανίζονται στη διοίκηση και στους διάφορους επιστημονικούς κλάδους, που ορίζουν ισάριθμα θεματικά πεδία. Η εργασία εντάσσεται στο πλαίσιο μίας πολύ ευρύτερης μελέτης, στην οποία εξετάζεται το επικοινωνιακό και γνωσιακό κενό που δημιουργείται από την διαφορετική προσπέλαση των όρων στους παραπάνω τομείς, ενώ παράλληλα γίνεται και αντιπαραβολή του εννοιολογικού τους περιεχομένου με τις σημασίες των αντίστοιχων λέξεων της γενικής γλώσσας.

Η ορολογική και γλωσσολογική έρευνα βασίστηκε σε σώμα κειμένων από επιστημονικά εγχειρίδια και γλωσσάρια, νομοθετήματα και λεξικά γενικής γλώσσας, από τα οποία αντλήθηκαν αυτούσιοι οι ορισμοί των όρων και των λέξεων της γενικής γλώσσας.

Τα ερωτήματα που θα εξεταστούν έχουν να κάνουν με την εμφάνιση ή μη των ίδιων όρων σε καθένα από τα εξεταζόμενα θεματικά πεδία, με τις διαφοροποιήσεις των χαρακτηριστικών των εννοιών εντός του ίδιου θεματικού πεδίου και/ή ανάμεσα στα διαφορετικά θεματικά πεδία και τέλος με τη χρήση των όρων στη γενική γλώσσα. Η μεθοδολογική προσέγγιση βασίζεται στις αρχές και μεθόδους της ορολογικής έρευνας.

Προοπτικά, η εργασία φιλοδοξεί να εντοπίσει κοινούς τόπους αλλά και ασυνέχειες μεταξύ εννοιών και σημασιών και να ανιχνεύσει στοιχεία κοινωνικοποίησης της γνώσης και μεταβολής μηνυμάτων που πολλές φορές μπορεί να υποκρύπτουν πολιτικές επιλογές, χειραγώγηση της επιστημονικής πληροφορίας και επικοινωνιακά τρικ διαμόρφωσης της κοινωνικής αντίληψης.

21. 9^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 7-9 Νοεμβρίου 2013

Η συνδρομή του θεωρητικού της ορολογίας στο έργο του ελληνόφωνου νομικού

Παναγιώτης Γ. Κριμπάς

Επίκουρος Καθηγητής Ορολογίας & Μετάφρασης
Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
kribas.p@dsa.gr

Θεματική Ενότητα: 3

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σε αυτό το άρθρο σκοπεύω να αναφερθώ σε ζητήματα νεοελληνικής νομικής ορολογίας που ανακύπτουν κατά την άσκηση νομικών λειτουργημάτων ή επαγγελματών, όπως του δικαστή ή του δικηγόρου, αλλά ακόμη και επαγγελματιών που ασχολούνται με νομική ορολογία χωρίς απαραίτητα οι φορείς τους να είναι και νομικοί, όπως στην περίπτωση του νομικού μεταφραστή. Αφετηρία της συζήτησης είναι το ζήτημα των ορολογικών σφαλμάτων κατά τη σύνταξη νομικών κειμένων στη Νεοελληνική (Σταυράκης 1995, 2010· Μάνεσης 1999).

Κατόπιν, επιχειρώ να εισφέρω τη δική μου απάντηση σε ερωτήματα όπως: α) Υπάρχει ποιοτική διαφορά μεταξύ νομικής ορολογίας και ορολογίας άλλων επιστημών (Garzone 2000); β) Υπάρχουν κάποιες ιδιαιτερότητες στη νεοελληνική νομική ορολογία σε σχέση με τη νομική ορολογία άλλων ευρωπαϊκών γλωσσών; γ) Θα πρέπει η στάση του θεωρητικού της ορολογίας απέναντι στα σχετικά ζητήματα να είναι περιγραφική (descriptive) ή ρυθμιστική (prescriptive); δ) Θα μπορούσε η επιστήμη της ορολογίας να παράσχει κάποιες χρήσιμες κατευθυντήριες γραμμές στους δικαστές, στους δικηγόρους και, γενικότερα, στους νομικούς, όσον αφορά την ορθή χρήση της νεοελληνικής νομικής ορολογίας;

Εν συνεχεία εξετάζω τα ορολογικά σφάλματα που απαντούν στη νεοελληνική νομική γλώσσα υπό το πρίσμα των επτά αρχών του σχηματισμού όρων, αναφερόμενος στο ζήτημα του ρόλου των ειδικών κάθε θεματικού πεδίου στη χρήση και παγίωση της ορολογίας (Cabré Castellví 1998), καθώς και στο ζήτημα του προτιμώμενου όρου (Cabré & Codina 2001). Τέλος, παρουσιάζω τα συμπεράσματα που προκύπτουν από την όλη συζήτηση, σύμφωνα με τα οποία η συνδρομή του θεωρητικού της ορολογίας μπορεί να αποδειχθεί ιδιαίτερα χρήσιμη για κάθε λειτουργό ή επαγγελματία του νομικού κλάδου.

Λέξεις-κλειδιά: δικαστές, δικηγόροι, νομικοί μεταφραστές, νομική ορολογία, θεωρία της ορολογίας, αρχές σχηματισμού όρων, πρότυπα ορολογίας

Βιβλιογραφία που αναφέρεται στην περίληψη:

- Cabré Castellví, M.T. 1998. "Las fuentes terminológicas para la traducción" (Barcelona: Institut Universitari de Lingüística Aplicada, Universitat Pompeu Fabra).
- Cabré, M.T.; Codina, L. 2001. "Terminologia i documentació: necessitats recíproques i camps d'aplicació". Στο Cabré, M.T.; Codina, L.; Estopà, R. (eds.) (2001). *Terminologia i documentació: I Jornada de Terminologia i documentació* (Barcelona: Institut Universitari de Lingüística Aplicada, Universitat Pompeu Fabra).
- Garzone, G. 2000. "Legal Translation and Functionalist Approaches: a Contradiction in Terms?" (στην ιστοσελίδα <http://www.tradulex.org/Actes2000/Garzone.pdf>, επίσκεψη 05-10-2008).
- Μάνεσης, Α.Ι. 1999. *Η νεοελληνική γλώσσα στη Νομική Επιστήμη* (Χαλάνδρι: Προσκήνιο, εκδόσεις Άγγελος Σιδεράτος).
- Σταυράκης, Α.Ν. 1995. *Νεοελληνική νομική γλώσσα και ορολογία* (Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη).
- Σταυράκης, Α.Ν. 2010. *Νεοελληνική νομική γλώσσα και ορολογία* (Αθήνα: Π.Ν. Σάκκουλας).

**22. 9^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 7-9 Νοεμβρίου 2013**

Αυτόνομη και συλλογική διαχείριση της ορολογίας μέσα από συναφή και παράλληλα κείμενα με την υποστήριξη εργαλείου κοινωνικής επισήμανσης στο μάθημα της εξειδικευμένης μετάφρασης

Θεόδωρος Βυζάς

Επιστημονικός συνεργάτης ΤΕΙ Ηπείρου,
Τμήμα Εφαρμογών Ξένων Γλωσσών στη Διοίκηση και το Εμπόριο
vyzas@hotmail.com

Ελευθερία Δογορίτη

Επίκουρη καθηγήτρια ΤΕΙ Ηπείρου,
Τμήμα Εφαρμογών Ξένων Γλωσσών στη Διοίκηση και το Εμπόριο
edogor@teiep.gr

Θεματική Ενότητα: 3

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η ορολογική τεκμηρίωση ως μέρος του πληροφοριακού εγγραμματισμού αποτελεί βασική συνιστώσα της εκπαίδευσης του μεταφραστή ειδικών κειμένων σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο σε θεσμικό πλαίσιο.

Η ανακοίνωση αυτή εστιάζει στη σκοπιμότητα χρήσης παράλληλων και συναφών κειμένων στη γλώσσα-πηγή και στη γλώσσα-στόχο από τους φοιτητές τριτοβάθμιου ξενόγλωσσου Τμήματος στο μάθημα της εξειδικευμένης μετάφρασης γαλλικά-ελληνικά (ευθεία και αντίστροφη) στα δύο τελευταία εξάμηνα σπουδών μέσα από διαπιστώσεις που έχουν γίνει στα πλαίσια μιας ευρύτερης ερευνητικής εργασίας.

Πρώτα αναλύεται το θεωρητικό πλαίσιο του πληροφοριακού εγγραμματισμού με ψηφιακά εργαλεία και εξετάζεται η συνεισφορά του στην αναζήτηση παράλληλων/συναφών κειμένων: α) σε περίπτωση που τα ειδικά λεξικά αποδεικνύονται ανεπαρκή σε επίπεδο ορολογικών ισοδυνάμων, β) για την εννοιολογική προσέγγιση των όρων που καλείται ο μεταφραστής να αποδώσει και γ) για την ομαλή ένταξη σε συγκεκριμένο περιβάλλον των ισοδυνάμων όρων στη γλώσσα-στόχο.

Στη συνέχεια εξετάζεται ο ρόλος και η συμβολή ενός διαδικτυακού εργαλείου κοινωνικής επισήμανσης (Diigo) στην πρακτική της μετάφρασης ειδικών κειμένων μέσα από τη δημιουργία μιας διαδικτυακής κοινότητας μάθησης με στόχο την αποδελτίωση ορολογικών πόρων. Θα δειχθεί η αναγκαιότητα διδασκαλίας του πληροφοριακού εγγραμματισμού στους φοιτητές και η οργανική σχέση του εργαλείου με τη μετάφραση στο μέτρο που οι φοιτητές αποκτούν δεξιότητες και στρατηγικές που τους επιτρέπουν: α) τον εντοπισμό, την αξιολόγηση, καταχώριση, δεικτοδότηση και ανάκτηση τεκμηρίων, β) την κοινοποίηση και τον διαμοιρασμό τεκμηρίων στο εσωτερικό μιας μαθησιακής κοινότητας, γ) τη δημιουργία ενός αποθετηρίου προσωπικών ορολογικών πόρων, και ταυτόχρονη αναγωγή αυτών σε συλλογική βάση δεδομένων που είναι αξιοποιήσιμα από όλα τα μέλη της μαθησιακής και αργότερα επαγγελματικής κοινότητας.

Η όλη διαδικασία μπορεί να αποτελέσει πρότυπο μεθοδολογικής προσέγγισης στη διδακτική της εξειδικευμένης μετάφρασης.

- 23.** 9^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 7-9 Νοεμβρίου 2013

Cretan terms for non-monetary transactions

Dr. Irene Sotiropoulou,

irene.sotiropoulou@gmail.com

Θεματική Ενότητα: 3

ABSTRACT

The paper tries to investigate terms, words or phrases, which are used in the Cretan dialects in order to describe or/and define the economic activity which takes place without the use of money. Although many of them are already in specialised dictionaries and still used in Cretan everyday language, economists have not paid attention to the information those terms give us about the way the people of the island think of and act concerning the economy. Moreover, those same terms have internalised economic information about the past economic structures, then they also bear codified historical knowledge.

The interesting point in the terms concerning non-monetary activity is that they co-exist, just like the activity itself, with a monetary economy and with other currencies – which might not be only the official ones. Language might keep record of activities which are out-of-date and of economic tools which might be out-of use. However, this raises the question of coeval existence of currencies and non-monetary activity in the past; and the question how coevality of language terms today reveal other notions for the economy, even if non-monetary practices have disappeared, changed or evolved through time.

Information on those terms has been gathered through literature, dictionaries and field research. It seems that non-monetary transactions but also non-monetary contracts have not been so rare as we thought of and maybe the Cretan terms about them give interesting hints to reconsider *economic* history of the island.

Keywords: non-monetary, barter, Crete, economics, economic history.

**24. 9^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 7-9 Νοεμβρίου 2013**

**Η ορολογία αεροπλοΐας (Airspeak English to Airspeak Greek):
Κυριολεξία και ασφάλεια, εννοιοστρεφής και λεξιστρεφής μεταφρασεολογία
στην ελληνική αεροπορική επικοινωνία**

Θεόδωρος Κατερινάκης

MSc, ABD
Πρόεδρος Καθηγητής
Department of Culture & Communication, Greek
Studies, Drexel University
Philadelphia
tk325@drexel.edu

Νίκος Παπαδόπουλος

ΠΕ2/ΕΕΚ -ΥΠΑ
Προϊστάμενος επιμόρφωσης ΕΕΚ
Σχολή Πολιτικής Αεροπορίας (ΣΠΟΑ)
sproaa@hcaa.gr

Θεματική Ενότητα: 3

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Μια αεροπορική πτήση είναι, μεταξύ άλλων, μια επικοινωνιακή σύνοδος που υλοποιείται σε ένα περιβάλλον υψηλής πολυπλοκότητας και αλληλεπίδρασης ανθρώπου–μηχανής. Η ανταλλαγή μονάδων πληροφορίας, με παράμετρο εντολής και τιμή, στην αλληλεπίδραση πιλότων–ελεγκτών εναέριας κυκλοφορίας ακολουθεί το υπόδειγμα «μιλάω – ακούω – καταλαβαίνω – εφαρμόζω» που επιβεβαιώνεται με πράξεις λόγου στις κρίσιμες επικοινωνίες (Lorenz 1973, Habermas 1984). Η ελληνική αεροπλοΐα, με ιστορία μεγαλύτερη του αιώνα, παρακολουθεί την αγγλική ως κοινή διεθνή γλώσσα πολιτικής αεροπορίας θεσμοποιημένη το 1951 (Rubenbauer, 2009). Η ελληνική ορολογία πεδίου επηρεάζει θέματα προτυποποίησης, επιχειρησιακής εκπαίδευσης, επαγγελματικής συμμόρφωσης και τελικά ασφάλειας πτήσεων, που αποτελεί κορυφαία προτεραιότητα για τη δημόσια λειτουργία.

Η παρούσα εργασία εξηγεί την κρισιμότητα της γλώσσας–επικοινωνίας στη διεθνή αεροπορική ασφάλεια μέσα από πραγματικά φαινόμενα – όπως προφορική εκφορά (Βαλεοντής 1999), αμφιβολία, ομόηχα, στίξη, τονικότητα, αβέβαιη αναφορά, διακοπή ακολουθίας, επαγωγή και επανάληψη – και εστιάζει στο έργο της νεοσύστατης Ομάδας Εργασίας Ορολογίας Διαχείρισης Εναέριας Κυκλοφορίας (ΟΜΕΟΔΕΚ), μέσω της οποίας η ΥΠΑ εκδηλώνει την επιχειρησιακή ετοιμότητα και εποπτεία τόσο για την ελληνική μεταφρασεολογία πεδίου όσο και για την ασφάλεια πτήσεων. Η ΟΜΕΟΔΕΚ έχει ήδη προχωρήσει στο έργο συγκέντρωσης και αξιολόγησης ορολογίας πεδίου, καθώς και κωδικοποίησης ενιαίων κριτηρίων και αρχών εξελληνισμού όρων, σε τρεις κατευθύνσεις: φρασεολογία εναέριας κυκλοφορίας, ορολογία διαχείρισης εναέριας κυκλοφορίας (ΔΕΚ- Air Traffic Management), διερεύνηση νεολογισμών και αφαίρεση όρων από το εν λόγω πεδίο.

Στην εργασία αυτή συνδυάζεται η ερευνητική προσέγγιση της γλωσσικής ασφάλειας με την παραγωγή ορολογικών πόρων από ένα επαγγελματικό όργανο ορολογίας, στον τομέα της αεροπλοΐας και πιο συγκεκριμένα στο πεδίο της ΔΕΚ, ένα πεδίο κρίσιμο για τη χώρα εν όψει και της εφαρμογής του πλαισίου του λεγόμενου «Ενιαίου Ευρωπαϊκού Ουρανού».

Τέλος, αναπτύσσονται και οι προκλήσεις ελληνικής ορολογίας εναέριας κυκλοφορίας στην αεροπορική εκπαίδευση, στη διερεύνηση συμβάντων, αλλά και στην πιστοποίηση επάρκειας της Ελληνικής αεροπορικής γλώσσας κατ' αναλογία με την Αγγλική, τομείς που καλλιεργούν ασφάλεια και εμπιστοσύνη στις πτήσεις.

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

- Βαλεοντής Κ. (1999). *Η εγκαταλειμμένη προφορική ελληνική γλώσσα*, Εργασία στην Ελληνογλωσσική Εσπερίδα της ΕΛΕΤΟ (1998) και στην Εσπερίδα Πανελλήνια Ένωση Λογοτεχνών, 1999 (διαθέσιμη στο http://www.eleto.gr/download/BooksAndArticles/1999-02-23_SpeakGrk-Ed2.pdf).

- Παπαδημητροπούλου Φ. (2012). *Συγκρότηση Ομάδας Εργασίας Ορολογίας Διαχείρισης Εναέριας Κυκλοφορίας (ΟΜΕΟΔΕΚ)*, Υπουργική Απόφαση Δ4/38654/1084/ΥΠΑ.
- Crystal, D. (2003). *English as a Global Language*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Cushing, S. (1994). *Fatal words: communication clashes and aircraft crashes*. Chicago, IL: The University of Chicago Press.
- Cushing, Steven (1995). *Pilot-air traffic control communications: It's not (only) what you say, it's how you say it*. Flight Safety Digest, 14/7.
- DeMatteis Lorena, (2011). *Teaching and Linguistic Investigation Applied in Aviation* (Sitio de docencia e investigación lingüística aplicada a la aviación). Online. HTTP: <<http://www.lorenadematteis.com.ar/linguistics-and-aviation/aviation-personnel/air-traffic-controllers/?lang=en>> (November 3, 2011).
- Habermas J. (1984). *The Theory of Communicative Action*, Volume One, Reason and the Rationalization of Society, Beacon Press, Boston
- ICAO (International Civil Aviation Organization), (2000). *Manual of Aircraft Accident and Incident Investigation*, 1st Edn/Doc 9756, AN/965. Montréal, Quebec: ICAO. Online. Available HTTP: <http://www.aaib.gov.mn/index.php?option=com_phocadownload&view=//9756_p1_cons_en-4.pdf> (November 3, 2011).
- ICAO (2007), *Procedures for Air Navigation Services. Air Traffic Management* (Doc 4445 ATM/501 Edition 15).
- ICAO (2007), *Manual of Radiotelephony* (Doc 9432, Edition 4)
- Lorenz, Konrad (1973). 'Nobel Lecture Video: Analogy as a Source of Knowledge'. Nobelprize.org. December 12, 1973. Online. Available HTTP: <<http://www.nobelprize.org/mediaplayer/index.php?id=1582&view=1>> (November 3, 2011).
- Loukopoulos L. D., Dismukes R. K., Barshi I. (2009) *The Multitasking Myth: Handling Complexity in Real-World Operations*, Farnham: Ashgate
- Nevile, Maurice and Rendle-Short, Johanna (2007). 'Language as action'. *Australian Review of Applied Linguistics* (special thematic issue Language as Action: Australian Studies in Conversation Analysis, edited by Rendle-Short, Johanna; Nevile, Maurice). 30 (3): pp. 30.1–30.
- Phillipson, Robert (2008). *Lingua Franca or Lingua Frankensteinia?* English In European Integration and Globalization, World Englishes, Vol. 27, No. 2, pp. 250–267.
- Ragan, P. (1994). *Subject specialism and general English in Aviation ESP*. TESOL Matters, 4 (4), 7.
- Rubenbauer, Franz (2008). Survey [on Fallibility of English Language in Pilots, Air Traffic Controllers]/Evaluation of all 156 questionnaires. Online. Available HTTP: <<http://www.aero-lingo.com/index.htm>> (November 3, 2011)
- Seidlhofer, Barbara. (2005). *English as a lingua franca*. ELT Journal 59 (4). 339-341.

- 25.** 9^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 7-9 Νοεμβρίου 2013

Όταν το LSJ γνώρισε τη Βίκυ

Σπύρος Δόικας

Μεταφραστής
translatum@translatum.gr

Θεματική ενότητα: 4

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Υλοποίηση σε μορφή mediawiki του *A Greek–English Lexicon*, γνωστότερου ως Liddell, Scott, Jones (LSJ). Αναφορά στον σχεδιασμό του έργου, τις επιμέρους διαδικασίες που ήταν απαραίτητες για την υλοποίησή του καθώς και προβλήματα που προέκυψαν και πώς αντιμετωπίστηκαν. Αναλυτικότερα, θα εξεταστούν τα ακόλουθα:

1. Προεπεξεργασία αρχικού αρχείου xml του Perseus για προσαρμογή της εμφάνισης των λημμάτων και γενικές υφολογικές διορθώσεις (π.χ. αφαίρεση αστερίσκου από την αρχή κάποιων λημμάτων, αφαίρεση διπλών διαστημάτων, κτλ.).
2. Μετατροπή του αρχείου xml σε αρχείο κατάλληλο για χρήση σε mediawiki με χρήση λογικών εκφράσεων (π.χ. μετατροπή των εσωτερικών παραπομπών σε Beta Code σε παραπομπές μορφής mediawiki πολυτονικής μορφής, μετατροπή του επεξεργασμένου αρχείου xml σε tsv για επεξεργασία σε πρόγραμμα υπολογιστικών φύλλων και στη συνέχεια σε μορφή csv που να είναι κατάλληλη για εισαγωγή σε mediawiki).
3. Παραμετροποίηση του mediawiki για λεξικογραφικό έργο αυτής της μορφής.
4. Δημιουργία προτύπου εισαγωγής του αρχείου csv με ενσωμάτωση των λειτουργιών Semantic Mediawiki για τη δημιουργία των ανεξάρτητων ευρετηρίων βάσει μορφής και μεταγρραμματισμού
5. Υλοποίηση δυνατότητας αναζήτησης τύπου «αυτόματης συμπλήρωσης» ή «προτάσεων αναζήτησης» («autocomplete» ή «search suggestions») *χωρίς διάκριση πεζών/κεφαλαίων* και *χωρίς διάκριση διακριτικών σημείων* τόσο για ελληνικούς όσο και για λατινικούς χαρακτήρες (μεταγρραμματισμένων ελληνικών λέξεων) με εγκατάσταση/παραμετροποίηση της βιβλιοθήκης αναζήτησης Lucene σε μορφή Java σε διακομιστή με Linux CentOS και cPanel.
6. Μετατροπή των λημμάτων σε διάφορες μορφές και μεταγρραμματισμούς (πολυτονικό με βραχύ/μακρό, πολυτονικό χωρίς βραχύ/μακρό, μονοτονικό, κεφαλαία, λατινικοί χαρακτήρες με τόνους, λατινικοί χαρακτήρες χωρίς τόνους, greeklish, Beta Code).
7. Δημιουργία στυλ css για την τροποποίηση της εμφάνισης.
8. Συλλογή αρχαιοελληνικών αποφθεγμάτων και δημιουργία επέκτασης για την εμφάνισή τους σε τυχαία σειρά.

26. 9^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 7-9 Νοεμβρίου 2013

Κατασκευή βάσης δεδομένων ελληνικών ακρωνυμίων σε ελληνικά νομικά κείμενα

Τσιμπούρης Χαράλαμπος

Υπ. Διδάκτορας
Εργαστήριο Ενσύρματης Τηλ.
Τμήμα Ηλ. Μηχ. & Τεχ. Υπολ.
xtsimpouris@upatras.gr

Κυριάκος Σγάρμπας

Επίκουρος Καθηγητής
Εργαστήριο Ενσύρματης Τηλ.
Τμήμα Ηλ. Μηχ. & Τεχ. Υπολ.
sgarbas@upatras.gr

Θεματική Ενότητα: 4

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζεται η κατασκευή βάσης δεδομένων ελληνικών ακρωνυμίων και η περαιτέρω μελέτη τους, η οποία αναπτύχθηκε υπό την αιγίδα της Επιτροπής Ερευνών του Πανεπιστημίου Πατρών, στα πλαίσια της βασικής έρευνας «Καραθεοδωρής». Για την ολοκλήρωση της εργασίας, χρησιμοποιήθηκε το σώμα κειμένων eThemis (<http://www.e-themis.gov.gr>) η οποία βασίστηκε στο έντυπο υλικό, τη θεματολογία και τη μεθοδολογία άτυπης κωδικοποίησης του έργου "Διαρκής Κώδικας Νομοθεσίας - Ραππάρχης", όπως συγκεντρώθηκε από το Τμήμα Εκδόσεων και Γραμματειακής Λογιστικής Εξυπηρέτησης της Διεύθυνσης Οικονομικού της Γενικής Γραμματείας Δημόσιας Διοίκησης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης του Υπουργείου Εσωτερικών.

Με την ολοκλήρωση της έρευνας, κατασκευάστηκε λίστα 503 διαφορετικών ακρωνυμίων, εκ των οποίων 339 δηλώθηκε η ανάλυσή τους μέσα στο κείμενο. Στην συνέχεια επισημειώθηκαν αντίστοιχα τα κατάλληλα αρχεία της βάσης eThemis με ειδικές λέξεις κλειδιά (xml tags). Σκοπός της μελέτης είναι η δημιουργία corpus ελληνικών νομικών κειμένων για περαιτέρω μελέτη των ελληνικών ακρωνυμίων, αλλά και η απαραίτητη υποδομή για εκπαίδευση έμπειρων συστημάτων αναγνώρισης ακρωνυμίων, διαχωριστή προτάσεων (sentence tokenizer) ή διαχωριστή λέξεων (word tokenizer).

Κατά τη πορεία της μελέτης, έγινε καταγραφή ποικίλων προβλημάτων που ανέκυψαν αναλύοντας τη συγκεκριμένη βάση δεδομένων κώδικα νομοθεσίας και σχετίζονται α) με τον τρόπο γραφής, β) αναφοράς μέσα στο κείμενο αλλά και γ) πλήρης ανάλυσής τους στο κείμενο όπου χρειάζεται. Τέλος, γίνεται σαφές πως παρόμοια προβλήματα εμφανίζονται ευρέως σε ελληνικά νομικά κείμενα, και πηγάζουν από το γεγονός πως δεν υπάρχει κεντρικός έλεγχος συντήρησης ακρωνυμίων σε συνδυασμό με την έλλειψη προτυποποίησης στο τρόπο κατασκευής τους.

27. 9^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 7-9 Νοεμβρίου 2013

Ηλεκτρονική αποδελτίωση λημμάτων της Νέας Ελληνικής

Ιωάννης Ν. Καζάζης

Καθηγητής Πρόεδρος Κ.Ε.Γ.
jkazazis@komvos.edu.gr

Ράνια Βοσκάκη

Ερευνήτρια Κ.Ε.Γ.
rvoskaki@hotmail.com

Θεματική Ενότητα: 4

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αντικείμενο της παρούσας έρευνας είναι η ηλεκτρονική αποδελτίωση λημμάτων της Νέας Ελληνικής σε συγχρονικό επίπεδο, με στόχο να αποτελέσει τη βάση για περαιτέρω μελέτη της γλώσσας μέσω ποικίλων πιθανών εφαρμογών. Εντάσσεται στο πλαίσιο εμπλουτισμού του αρχαιακού υλικού του Δ.Ι. Γεωργακά. Δεδομένου ότι το αρχαιακό αυτό υλικό ψηφιοποιείται σταδιακά και καταγράφεται σε βάση δεδομένων, αποφασίσαμε να συνεχίσουμε τον εμπλουτισμό δημιουργώντας εξ αρχής τα δελτία σε ηλεκτρονική μορφή. Αποθηκεύονται σε δύο μορφές: σε μορφή επεξεργάσιμου αρχείου (.doc) και σε μορφή εικόνας (.jpg). Αυτή τη στιγμή οι ηλεκτρονικές καρτέλες ανέρχονται στις 25.000.

Ως προς τη μεθοδολογία και τα κριτήρια αποδελτίωσης, ακολουθούμε τα πρότυπα που τέθηκαν από τον Δ.Ι. Γεωργακά. Οι ηλεκτρονικές καρτέλες περιλαμβάνουν ένα σύντομο παράθεμα γραπτού λόγου που εμπριέχει το λήμμα που κρίνεται ενδιαφέρον να αποδελτιωθεί. Η έκταση του παραθέματος ορίζεται κατά περίπτωση με σκοπό να αποτυπώσει τη χρήση του υπό εξέταση λήμματος. Παράλληλα, στην ηλεκτρονική καρτέλα αναγράφεται η πηγή, η χρονολογία δημοσίευσης και ο λημματικός τύπος. Αποδελτιώνουμε συστηματικά τις πηγές της Νέας Ελληνικής, από τη λογοτεχνία, τις τέχνες, την επιστήμη και την καθημερινή γλώσσα. Το υλικό που επιλέγεται έχει δημοσιευθεί από το 2000 ως σήμερα.

Επιγραμματικά, αποδελτιώνουμε: 1. Ορολογία – τεχνικούς όρους, π.χ.: *πελίκη*, 2. Χλωρίδα – πανίδα, π.χ.: *γεοκάριο*, 3. Συμφράσεις, π.χ.: *καθεστηκυία τάξη*, 4. Εκφράσεις λόγιες και δημοτικές, π.χ.: *διεξάγω πόλεμο, το παίζω ζόρικος/η*, 5. Απολιθώματα, π.χ.: *εν γνώσει*, 6. Δάνειες, π.χ.: *τυρί κότατζ*, 7. Σπάνιες, π.χ.: *μακρόφεγγος, -η, -ο*, 8. Υποκοριστικά – μεγεθυντικά, π.χ.: *χαμογελάκι, ταλεντάρα*, 9. Ουσιαστικοποιημένα επίθετα, π.χ.: *ξυλογλυπτική*, 10. Νεολογισμούς, π.χ.: *τζανκοτροφή*, 11. Συνεκδοχές (π.χ. *χιλιάδες κεφάλια (πρόβατα)*).

Η συστηματική αποδελτίωση σύγχρονου γραπτού λόγου μπορεί να αποτελέσει τη βάση για περαιτέρω έρευνα, όπως τη μελέτη της εξέλιξης της Νέας Ελληνικής, τη χρήση του αποδελτιωμένου υλικού στο πλαίσιο συγγραφής ενός λεξικού βασισμένου σε αυθεντικές πηγές, τη διδακτική αξιοποίηση για τη διδασκαλία της Νέας Ελληνικής ως δεύτερης / ξένης γλώσσας.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

- Firth, J.R. 1957. "Modes of Meaning". *Papers in Linguistics* 1934-1951. Oxford: OUP.
Georgacas, D.J. 1981. "The first large international dictionary of common and cultivated Modern Greek". *Μαντατοφόρος* 18: 35-66.
Palmer, H. 1933. *Second interim report on English collocations*. Tokyo: Kaitakusha.
Sinclair, J. McH. 1966. "Beginning the study of lexis". In Bazell C. E., Catford J. C., Halliday M. A. K., Robins R. H. (eds). *In Memory of JR FIRTH*. London: Longman, pp. 410-430.
Sinclair J. McH 1991. *Corpus, Concordance, Collocation*. Oxford: Oxford University Press.
Zgusta, L. 1971. *Manual of lexicography*. Prague & The Hague & Paris: Academia-Mouton.

28. 9^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 7-9 Νοεμβρίου 2013

Αναγνώριση παραπομπών σε ελληνικά νομικά κείμενα με χρήση κανόνων

Τσιμπούρης Χαράλαμπος

Υπ. Διδάκτορας
Εργαστήριο Ενσύρματης Τηλ.
Τμήμα Ηλ. Μηχ. & Τεχ. Υπολ.
xtsimpouris@upatras.gr

Κυριάκος Σγάρμπας

Επίκουρος Καθηγητής
Εργαστήριο Ενσύρματης Τηλ.
Τμήμα Ηλ. Μηχ. & Τεχ. Υπολ.
sgarbas@upatras.gr

Θεματική Ενότητα: 5

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζεται η κατασκευή αυτόματος συστήματος αναγνώρισης παραπομπών σε ελληνικά νομικά κείμενα, η οποία αναπτύχθηκε υπό την αιγίδα της Επιτροπής Ερευνών του Πανεπιστημίου Πατρών, στα πλαίσια της βασικής έρευνας «Καραθεοδωρής». Η χρήση παραπομπών σε νομικά κείμενα, αποτελεί επί μέρους αλλά αναπόσπαστο στοιχείο μελέτης των ελληνικών νομικών κειμένων. Η ανάγκη έχει προκύψει από το γεγονός ότι η αναγνώριση παραπομπών αποτελεί πρώιμο βήμα για μετέπειτα διεργασίες πλοήγησης και ανάλυσης νομικών κειμένων, από χρήστες ή από αυτοματοποιημένα συστήματα επεξεργασίας, όπως δημιουργία δικτύου συσχέτισης, εύκολη πλοήγηση μεταξύ νομικών κειμένων, αλλά και αυτόματη ενημέρωση μετά από τροποποιητικές νομοθετικές διατάξεις.

Αν και έχουν γίνει προσπάθειες σε άλλες γλώσσες, η ανάλυση τόνισε την έλλειψη που υπάρχει στον συγκεκριμένο τομέα έρευνας στα ελληνικά νομικά κείμενα. Για την σωστή μελέτη και εμπειριστατωμένη δημιουργία αυτοματοποιημένου συστήματος, έγινε κατασκευή ομάδας κανονικών εκφράσεων που θα μπορούν να καλύψουν όσο το δυνατόν περισσότερες περιπτώσεις, δημιουργώντας κατάλληλη βάση δεδομένων για αυτό το σκοπό. Συγκεκριμένα, επιλέχθηκε μία λίστα από 14 αρχεία με νομικό περιεχόμενο ποικίλης προέλευσης και προχωρήσαμε στην καταγραφή όλων των παραπομπών που βρέθηκαν στα επιλεγμένα αρχεία, προς άλλα νομικά κείμενα, ή παραπομπή σε άλλο άρθρο ή παράγραφο του ίδιου κειμένου. Με την ολοκλήρωση της καταγραφής, δημιουργήθηκε η κατάλληλη βάση δεδομένων με 796 καταχωρήσεις παραπομπών πάνω στην οποία ξεκίνησε και η δημιουργία κανόνων. Παράλληλα, γίνεται καταγραφή συντομογραφιών για νομοθεσία, κώδικες, νομοθετήματα, πολιτικά δικαστήρια, ποινικά δικαστήρια, διοικητικά δικαστήρια, και ευρωπαϊκά δικαστήρια καθώς αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι σε ένα ευρύ φάσμα νομικών παραπομπών.

Η μελέτη έδειξε την έλλειψη προτυποποίησης που επικρατεί ως γενικευμένο φαινόμενο στα ελληνικά νομικά κείμενα γεγονός το οποίο βασίζεται στην ποικίλης μορφής γραφής παραπομπών, όπως γίνεται και σαφές από την αντίστοιχη βάση δεδομένων που κατασκευάστηκε για αυτό το σκοπό.

- 29.** 9^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 7-9 Νοεμβρίου 2013

Τεχνικά κείμενα, διεθνής πρακτική και το Μνημόνιο

Μαρία Καρδούλη

tiliakou@yahoo.gr

Θεοδώρα Ακοβιτσιώτη

efafouti@m nec.gr, th.akovitsioti@m nec.gr

Θεματική Ενότητα: 5

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η ανακοίνωση έχει σκοπό να αναδείξει τις τεχνικές προδιαγραφές για την σύνταξη τεχνικών κειμένων, τεχνικών εκθέσεων, μνημονίων, όπως αυτές εφαρμόζονται στους κόλπους των Διεθνών Οργανισμών, στα Ηνωμένα Έθνη και στον Διεθνή Οργανισμό Τυποποίησης ISO. Θα αναπτυχθεί μετα-ορολογικό γλωσσάρι με ορισμούς των βασικών εννοιών και των εν χρήσει σημασιών τους ώστε η ανάλυση των τριών εκδόσεων του ελληνικού μνημονίου Α, Β, Γ να γίνει εφικτή.

Το κατεχοχόν τεχνικό κείμενο του Μνημονίου εξετάζεται ως προς τον **τύπο** (form) ο οποίος επηρεάζει την αναγνωσιμότητα, την εφαρμοστικότητα και τέλος την πλήρωση του σκοπού του. Τονίζονται οι ιδιαιτερότητες, οι παράμετροι της οικονομικής συγκυρίας καθώς και η τεχνογνωσία σύνταξης/συγγραφής τεχνικών κειμένων για χρήση και δημοσιονομική εφαρμογή.

Η μέθοδος αξιολόγησης της ποιότητας του ειδικού τεχνικού κειμένου του Μνημονίου βασίστηκε στην προσέγγιση:

- α. text-focused to reader-focused evaluating text quality
- β. reading and writing public documents.

Λαμβανομένης υπόψη της σπουδαιότητας και της κρισιμότητας του Μνημονίου η απαίτηση για ποιότητα ως προς τον τύπο, τη διάταξη της πληροφορίας και την αυστηρή εφαρμογή των διεθνών τεχνικών προδιαγραφών για τη σύνταξη μνημονίων καθίσταται επιτακτική.

30. 9^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 7-9 Νοεμβρίου 2013

Η τυποποίηση της ορολογίας στον τομέα της πληροφόρησης: ανάγκη ή υπερβολή;

Κατερίνα Τοράκη

toraki@tee.gr

Στέλλα Χατζημαρή

schatz@teiath.gr

Θεματική Ενότητα: 5

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στις βιβλιοθήκες, τόσο στην «παραδοσιακή» τους μορφή ως χώροι αποθήκευσης, αναζήτησης και ανάγνωσης τεκμηρίων, όσο και στη διαδικτυακή τους παρουσία σε εικονικά και άλλα τεχνολογικά περιβάλλοντα, καθοριστικό ρόλο παίζουν η χρήση της γλώσσας, η σημασιολογική διερεύνηση των εννοιών και η ανάπτυξη και χρήση της ορολογίας. Η διαχείριση των ζητημάτων αυτών αφορά κατ' αρχήν το θεματικό πεδίο της πληροφόρησης, αλλά και ειδικά θεματικά πεδία ανάλογα με την αποστολή της συγκεκριμένης βιβλιοθήκης ή κέντρου πληροφόρησης.

Στην πρώτη περίπτωση, που είναι και το αντικείμενο της παρούσας εισήγησης, υπάρχει ανάγκη τυποποίησης ώστε να επιτυγχάνεται η διαλειτουργικότητα, δηλαδή η επικοινωνία και η συνεννόηση ανάμεσα στους εσωτερικούς και εξωτερικούς χρήστες των συστημάτων και των υπηρεσιών πληροφόρησης. Στο πλαίσιο αυτό, και με αφορμή την πορεία επεξεργασίας του σχεδίου προτύπου 1381 (Πληροφόρηση και τεκμηρίωση – Λεξιλόγιο) από την Τεχνική Επιτροπή Τεκμηρίωσης ΕΛΟΤ ΤΕ22, παρουσιάζονται τα προβλήματα τυποποίησης με την απόδοση όρων στην ελληνική και την εναρμόνιση με τους αντίστοιχους αγγλικούς όρους.

Τα προβλήματα στην τυποποίηση αφορούν την απόδοση κάθε όρου του λεξιλογίου του διεθνούς προτύπου (ISO 5127) στην ελληνική, την απόδοση και τον ορισμό εννοιών που είτε δεν υπάρχουν στην ελληνική ή δεν χρησιμοποιούνται πλέον ή καλύπτονται από διαφορετικές προσεγγίσεις, καθώς και την αντιμετώπιση των διαφορετικών κατασημάνσεων στην ελληνική σε άλλα θεματικά πεδία ή και στο ίδιο το πεδίο στην καθημερινή χρήση.

Στόχος της εισήγησης είναι, μέσα από τη συγκέντρωση και παρουσίαση των προβλημάτων αυτών σε ένα πρότυπο που καλύπτει όλο το θεματικό πεδίο της τεκμηρίωσης-πληροφόρησης, να διατυπωθεί ο προβληματισμός στην πορεία για την τυποποίηση της ορολογίας στον τομέα αυτό, θεωρώντας τον και ως συμβολή στο γενικότερο προβληματισμό για την τυποποίηση στην ορολογία.

31. 9th Conference “Hellenic Language and Terminology”
Athens, Greece, 7-9 November 2013

The standardisation and dissemination of Amazigh terminology in Morocco

Khalid ANSAR

Researcher, Language Planning Center
The Royal Institute for Amazigh Culture
Rabat, Morocco

khalidansar2000@yahoo.com
aanssar@ircam.ma

Θεματική Ενότητα: 5

ABSTRACT

Among the complex assortment of changes that have recently been observed in Morocco due to the interplay of many factors foremost among which is presumably the Arab spring, one may speak of the change in the Moroccan linguistic policies observed over the last 13 years. Of paramount importance within such alterations, there is the officialisation of Amazigh (Berber), which has, for long, been considered as an autochthonous minority language by the system in Morocco.

The revitalisation of Amazigh got translated into a number of steps, most important of which is the creation of an Institute called The Royal Institute for Amazigh Culture (IRCAM) whose central thrust is to promote the Amazigh language and Culture. One of the first goals meant to be achieved by the Institute is to standardise and plan the Amazigh language and help its passing from orality to writing. The standardisation of the Amazigh language means the unification of the different Amazigh varieties that pervade Morocco along a number of linguistic facets, i.e the graphic, phonetic, morphological, syntactic and lexical facets.

From a lexical standpoint, not only assembling and unifying the lexicon but also undertaking terminological work has become essentially necessitated. The linguists in the Language Planning Center in IRCAM have carried out a number of technical glossaries and specialized vocabularies in a whole range of scientific fields with a patent prioritisation of the education, media and administration fields (as the language is meant to be taught at school and used in the media and the different administrations in Morocco). The experience, though promising, faced a number of problems, of most concern here the problems of disseminating and implanting the newly created terms.

The paper is meant to offer a brief retrospective of the experience and an evaluation of the Amazigh terminological standardisation and dissemination in Morocco.

**32. 9^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 7-9 Νοεμβρίου 2013**

**Δελτία Δεδομένων Ασφάλειας: η τεχνική μετάφραση
πέρα από την ορολογία;**

Δάφνη Δεληγιάννη

Μεταφράστρια - Ορολόγος
Συνεργαζόμενη Αναπληρώτρια καθηγήτρια,
Πανεπιστήμιο Πολ Βαλερί, Γαλλία
daphne.deligianni@gmail.com

Θεματική Ενότητα: 6

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η μετάφραση των Δελτίων Δεδομένων Ασφαλείας αποτελεί έναν από τους τομείς της τεχνικής μετάφρασης που δεν γνωρίζει (μεγάλη) κρίση. Η χημεία έχει αμέτρητα πεδία εφαρμογής στην πρωτογενή και δευτερογενή παραγωγή και οι μεταφραστικές ανάγκες για ΔΔΑ είναι σταθερές.

Η παραγωγή που αφορά αμέτρητους ανθρώπους και ειδικότητες (από το προσωπικό των εργαστηρίων μέχρι τους καταναλωτές κι από τους αχθοφόρους μέχρι τους οδηγούς), η μεγάλη επικινδυνότητα για τον άνθρωπο και το περιβάλλον, οι περίπλοκες διαδικασίες παραγωγής, αλλά και η συνεχής ανανέωση στα πρότυπα σύνταξης των δελτίων, αυξάνουν εντυπωσιακά το βάρος της ευθύνης του μεταφραστή, πόσο μάλλον όταν συχνά τίθεται ζήτημα ζωής ή θανάτου.

Δεδομένου του ότι η σύνταξη των ΔΔΑ είναι αυστηρά ελεγχόμενη και κωδικοποιημένη σε παγκόσμιο επίπεδο, και με την ύπαρξη αμέτρητων ηλεκτρονικών πηγών στη διάθεση του μεταφραστή, θα περίμενε κανείς η μετάφραση των ΔΔΑ να μην παρουσιάζει σοβαρά προβλήματα εκτός από την απαραίτητη σε κάθε περίπτωση εξειδίκευση και συνεχή ενημέρωση από μέρους του μεταφραστή. Αυτό όμως δε συμβαίνει πάντοτε, για τα ελληνικά τουλάχιστον. Ως μεταφράστρια εξιδικευμένη στη βιομηχανική χημεία, βρίσκομαι πολύ συχνά αντιμέτωπη με αμφιβόλου ποιότητας μεταφρασμένα αρχεία για διόρθωση.

Στην ανακοίνωση αυτή, και με βάση ένα μεγάλο αριθμό αρχείων EXCEL ειδικά δημιουργημένων για τη σύνταξη ΔΔΑ, θα προσπαθήσουμε να καταρτίσουμε την τυπολογία της ορολογίας τους. Στη συνέχεια θα εξετάσουμε τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι μεταφραστές και θα ελέγξουμε τα σημεία στα οποία εντοπίζονται τα συχνότερα λάθη. Σε ποιό βαθμό τα λάθη αυτά αφορούν τη δόκιμη ορολογία, και ποιό επίπεδο της ορολογίας των ΔΔΑ αφορούν ; Τέλος, θα μελετήσουμε κάποιες προτάσεις για λύσεις, έτσι ώστε η μετάφραση των ΔΔΑ να εξυπηρετεί τέλεια τους σκοπούς της και να μη μετατρέπεται σε επιπλέον παράγοντα κινδύνου για τους εργαζόμενους και τον πληθυσμό.

33. 9^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 7-9 Νοεμβρίου 2013

Rendering collocations in German-Greek simultaneous interpreting

Konstantina Liontou, PhD

konstantina.liontou@yahoo.com

Θεματική Ενότητα: 6

ABSTRACT

The present paper falls under the general subject of *German-Greek simultaneous interpreting*. More specifically it aims at examining Greek interpreters' approach to *collocations*, that is sequences of words that co-occur in written or spoken language more often than would be expected by chance.

To this objective use is made of a corpus consisting of German speeches held at the European Parliament and the respective Greek interpretations.

The speeches are transcribed and analysed in order for the collocations which exist therein to be identified. The collocations are subsequently classified into three main categories: a) *noun + verb* collocations (e.g. "Maßnahmen ergreifen" = to take measures), b) *verb + preposition* collocations (e.g. "sich halten an" = to adhere to something, to comply with something) and c) *adjective + preposition* collocations (e.g. "interessiert an" = interested in).

As a next step the Greek interpretations of the original speeches are transcribed and studied. It is then examined whether the used collocations are identified as such by the Greek interpreter. The aim is to detect possible patterns underlying the interpretation of collocations in the specific language pair.

Details on the methodology as well as the results of the study are presented analytically in the paper.

34. 9^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 7-9 Νοεμβρίου 2013

Η ορολογική ‘σύγκλιση’ ως μεταφραστικό εργαλείο της ειδικής μετάφρασης

Παναγιώτης Ι. Κελάνδριος

Αναπληρωτής Καθηγητής Τ.Ξ.Γ.Μ.Δ. του Ιονίου Παν/μίου
kelandrias@dfti.ionio.gr

Θεματική Ενότητα: 6

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η διαδικασία της μετάφρασης εμπεριέχει τη διαδικασία της μεταφοράς (ενός κειμένου σε άλλη γλώσσα από την αρχική) η οποία κατατείνει στην παραγωγή (λόγου, κειμένων). Επομένως, η διαδικασία της μετάφρασης συνιστά μεταβολή και, συνεπώς, κατασκευή (πραγματικότητας) μέσω της μεταβολής και ανακατασκευής των σημειωτικών δεδομένων στο πλαίσιο μιας άλλης γλώσσας.

Η έκταση της μεταβολής των σημειωτικών δεδομένων δεν είναι πάντοτε η ίδια, εφόσον ένα ειδικό κείμενο δύναται να περιέχει ταυτοχρόνως όρους οι οποίοι βρίσκουν το δηλωτικό ισοδύναμό τους στη γλώσσα αφίξεως (όπως, παραδείγματος χάριν, οι όροι *inflation* και *πληθωρισμός*) και όρους χωρίς απόλυτα δηλωτικό ισοδύναμο (όπως, παραδείγματος χάριν, οι όροι *mortgage* και *υποθήκη*) σε διαφορετικές, πάντοτε, αναλογίες.

Η απουσία απολύτως δηλωτικού ισοδύναμου καθιστά αδύνατη τη σημασιολογική ισοδυναμία σε επίπεδο γνωστικού περιεχομένου του σημειωμένου. Σε ό,τι αφορά την ορολογία, περιγράφουμε την κατάσταση αυτή ως ‘ορολογική σύγκλιση’ και τους όρους αυτούς ως ‘συγκλίνοντες’.

Στην ανακοίνωσή μας θα επιχειρήσουμε να δείξουμε πώς η ‘ορολογική σύγκλιση’, με τη βοήθεια της *εργαλειακής* μετάφρασης (και των δύο υποκατηγοριών της, την *ομοιολεειτουργική* και την *ετερολεειτουργική* μετάφραση) δύναται να χρησιμοποιηθεί ως παράγοντας όχι μόνο ορολογικού εμπλουτισμού των ελαστώνων γλωσσών αλλά και ως μέσο διάχυσης της επιστημονικής γνώσης μέσα από την εκλαϊκευτική μεταφραστική πρακτική.

**35. 9^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 7-9 Νοεμβρίου 2013**

**Ένα πολύγλωσσο γλωσσάριο όρων για την οικονομική κρίση στην Ελλάδα:
Ζητήματα ετερογένειας, διαθεματικότητας και απόδοσης
για τα ζεύγη γλωσσών ελληνικά-γερμανικά και ελληνικά-γαλλικά**

Olaf Immanuel Seel

Λέκτορας υπό διορισμό, ΤΞΓΜΔ Ιονίου Πανεπιστημίου
(olaf.imm.seel@gmail.com)

Μαβίνα Πανταζάρα

Λέκτορας, Τμήμα Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, ΕΚΠΑ,
(mavinap@frl.uoa.gr)

Θεματική Ενότητα: 6

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η οικονομική κρίση έχει εμπλουτίσει τόσο την καθημερινή όσο και την ειδική επικοινωνία με πληθώρα όρων και νεολογισμών. Ως εκ τούτου, για να επιτευχθεί η απρόσκοπτη και αναμφίσημη ενδογλωσσική αλλά και διαγλωσσική επικοινωνία, θεωρείται επιβεβλημένη αφενός η περιγραφή της έννοιας και της χρήσης των όρων αυτών στην ελληνική και αφετέρου η ορθή απόδοσή τους στις όποιες γλώσσες-στόχους.

Με βάση τα παραπάνω, στα πλαίσια του Διατμηματικού ΠΜΣ Μετάφραση-Μεταφρασεολογία του ΕΚΠΑ (2011-2013) κρίθηκε απαραίτητη η δημιουργία ενός πολύγλωσσου γλωσσαρίου όρων της οικονομικής κρίσης με βασικό στόχο να αποτελέσει εργαλείο για τους ελληνόφωνους μεταφραστές και διερμηνείς, επαγγελματίες αλλά και σπουδαστές, ενώ ταυτόχρονα θα μπορούσε να γίνει ένας χρήσιμος οδηγός ακόμα και για τον μέσο ελληνόφωνο αναγνώστη που ενδιαφέρεται για το εν λόγω ζήτημα.

Μία από τις ιδιαιτερότητες του ορολογίου της οικονομικής κρίσης (και, κατ' επέκταση, μία από τις βασικότερες δυσκολίες κατά την εκπόνηση του γλωσσαρίου) αποτελεί το γεγονός ότι συγκεντρώνει όρους που ανήκουν σε πληθώρα θεματικών πεδίων και υποπεδίων. Ενδεικτικά, η μακροδομή του γλωσσαρίου αντλεί από συνολικά δέκα διαφορετικά θεματικά πεδία καθώς απαρτίζεται από όρους χρηματιστηριακούς, τραπεζικούς, δημοσιονομικούς, χρηματοπιστωτικούς, οικονομικούς, πολιτικούς, κοινωνιολογικούς κ.ά. Πολλοί είναι βεβαίως οι διεθνισμοί αλλά και οι όροι της ΕΕ που συνδέονται με το ευρώ και την ευρωζώνη. Επιπλέον, συχνό είναι τόσο το φαινόμενο της νεολογίας όσο και το φαινόμενο της οροποίησης σε λεξήματα του κοινού λεξιλογίου που είναι άμεσα συνυφασμένα με την κρίση (π.χ. κούρεμα, αγανακτισμένοι).

Στην παρούσα ανακοίνωση θα επικεντρωθούμε στην παρουσίαση αφενός των ορολογικών προβλημάτων που συνδέονται με την ετερογένεια και τη διαθεματικότητα των περιγραφόμενων όρων και αφετέρου των μεταφραστικών προβλημάτων κατά την απόδοσή τους στη γλώσσα-στόχο, σε συνδυασμό με τις μεταφραστικές λύσεις τις οποίες υιοθετήσαμε. Για την ανάδειξη της παραπάνω προβληματικής θα εστιάσουμε στα ζεύγη γλωσσών ελληνικά-γερμανικά και ελληνικά-γαλλικά.

36. 9^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 7-9 Νοεμβρίου 2013

Μεταφράζοντας το κρίκετ

Παναγιώτα Καραγιαννίδη

Μεταφράστρια
pennytxgmd@gmail.com

Δήμητρα-Μαρία Μποτονάκη

Μεταφράστρια
dimitra.botonaki@gmail.com

Θεματική Ενότητα: 6

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το διάστημα Οκτωβρίου 2011-Ιανουαρίου 2012, στο πλαίσιο της πρακτικής μας άσκησης στο Εργαστήριο Νομικής, Οικονομικής, Πολιτικής και Τεχνικής Μετάφρασης (Ε.Ν.Ο.ΠΟ.ΤΕ.Μ.) του Τμήματος Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας του Ιονίου Πανεπιστημίου, κληθήκαμε να μεταφράσουμε, υπό τις εντολές και τη συστηματική καθοδήγηση της Ελληνικής Ομοσπονδίας Κρίκετ (ΕΛ.Ο.Κ.), που εδρεύει στην Κέρκυρα, το βιβλίο «Tom Smith's Cricket Umpiring and Scoring». Η μετάφραση αυτού του εγχειριδίου, στο οποίο παρατίθενται οι κανόνες, οι παραβάσεις και ο τρόπος βαθμολόγησης απευθύνεται σε εκπαιδευόμενους διαιτητές και παίκτες του κρίκετ. Σκοπός της ΕΛ.Ο.Κ. ήταν όχι μόνο η μετάφραση του εγχειριδίου, αλλά και η δημιουργία και καθιέρωση ελληνικών όρων κρίκετ.

Η εκπόνηση της μετάφρασης μας έφερε αντιμέτωπες με διάφορων ειδών δυσκολίες, οι κυριότερες εκ των οποίων εντοπίζονται στο λεξιλογικό-σημασιολογικό, και το πραγματολογικό επίπεδο της γλώσσας.

Όπως αντιληφθήκαμε εξ αρχής, η μετάφραση θα ήταν αδύνατη, χωρίς εις βάθος κατανόηση από την πλευρά μας των βασικών εννοιών και κανόνων του παιχνιδιού. Διαπιστώσαμε, επίσης, πως - λόγω της γνωριμίας των Κερκυραίων με το παιχνίδι επί βρετανικής κατοχής- οι όροι που χρησιμοποιούνται στη χώρα μας αποτελούν φωνολογικά «στρεβλωμένους» όρους της πρωτότυπης, αγγλικής ορολογίας. Αρκετές φορές οι όροι σε χρήση κρίθηκαν από την ΕΛ.Ο.Κ. ακατάλληλοι για τον σκοπό μας και τέθηκε ζήτημα αντικατάστασής τους από όρους πιο δόκιμους για καθιέρωση και «επίσημη χρήση», συχνά ελληνικούς. Τέλος, ανακαλύψαμε ότι οι Έλληνες κρικετίστες δεν διαθέτουν λεξιλόγιο για διάφορους όρους που εμφανίζονταν στο κείμενο αφετηρίας.

Για την υλοποίηση του εγχειρήματός μας βασιστήκαμε στις θεωρητικές και πρακτικές γνώσεις που αποκτήσαμε στο ΤΞΓΜΔ. Όσον αφορά στη μετάφραση υιοθετήσαμε τις αρχές της Μεταφραστικής Επιστήμης κι όσον αφορά στα ζητήματα απόδοσης και δημιουργίας ορολογίας βασιστήκαμε στις αρχές της Ορολογίας. Κάθε φορά που αντιμετωπίζαμε προβλήματα στην απόδοση και τη δημιουργία ορολογίας ερχόμασταν σε συνεργασία με τους ιθύνοντες της ΕΛ.Ο.Κ., καθώς και με πρόσωπα που ασχολούνται με το άθλημα ως προπονητές και διαιτητές.